FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (andra avdelningen)

den 8 juli 2004*

I mål T-48/00,

Corus UK Ltd, tidigare British Steel plc, London (Förenade kungariket), företrätt av J. Pheasant och M. Readings, solicitors, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, inledningsvis företrädd av M. Erhart och B. Doherty, därefter av M. Erhart och A. Whelan, båda i egenskap av ombud, biträdda av N. Khan, barrister, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en begäran om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) (EUT L 140, 2003, s. 1), eller, i andra hand, en begäran om att det bötesbelopp som påförts sökandena skall sättas ned,

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

sammansatt av ordföranden N.J. Forwood samt domarna J. Pirrung och A.W. H. Meij,
justitiesekreterare: byrådirektören J. Plingers,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 19, 20 och 21 mars 2003,

följande

Dom

Bakgrund och förfarande [1]

1 Förevarande mål avser kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) (EUT L 140, s. 1, 2003) (nedan kallat det ifrågasatta beslutet)

...

1 — Bakgrunden till förevarande tvist återges inte i domskälen. Denna återges i punkterna 2–33 i förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen (REG 2004, s. II-2501).

Förfarandet vid förstainstansrätten

34 Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki och Sumitomo har, genom sju ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli mellan den 28 februari och den 3 april 2000, väckt talan mot det ifrågasatta beslutet.

35 Efter det att parterna hade yttrat sig beslöts, i beslut av den 18 juni 2002, att de sju målen skulle förenas vad gäller det muntliga förfarandet i enlighet med artikel 50 i förstainstansrättens rättegångsregler. Till följd av att målen förenats fick sökandena i alla sju målen tillgång till handlingarna i målen vid förstainstansrättens kansli. Även åtgärder för processledning vidtogs.

36 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (andra avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingarna den 19, 20 och 21 mars 2003.

Parternas yrkanden

37 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara artikel 2 i det ifrågasatta beslutet,

— ogiltigförklara artikel 1 i det ifrågasatta beslutet,

— upphäva de böter som ålagts sökanden med avseende på den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet,

— i andra hand nedsätta det bötesbelopp som ålagts sökanden med avseende på den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet,

— anmoda kommissionen att återbetala bötesbeloppet, eller i andra hand det belopp med vilket böterna nedsatts, jämte ränta eller i förekommande fall ränta på det belopp med vilket böterna nedsatts, räknat från den dag då Corus erlade bötesbeloppet och fram till dagen för kommissionens återbetalning,

— förplikta kommissionen att ersätta sökandens rättegångskostnader i förevarande mål, och

— besluta om samtliga åtgärder som är nödvändiga för att verkställa förstainstansrättens dom.

38 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet

Huruvida den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet

Parternas argument

39 Corus har bestritt påståendet att de leveransavtal avseende släta rör som företaget slutit med Vallourec, Mannesmann och Dalmine utgör en överträdelse. Företaget slöt nämligen dessa avtal av legitima kommersiella skäl och förhandlade fram dem självständigt och oberoende. Kommissionen har inte kunnat visa att företaget deltagit i ett samordnat förfarande.

40 Sökanden har gjort gällande att den fram till i mars 1994 behöll äganderätten till företaget Imperial som färdigställde släta gängade OCTG-rör, i syfte att sälja detta företag som ett självständigt företag. Efter det att sökandens fabrik i Clydesdale hade stängts i april 1991 hade denne inte någon internleverantör av släta rör, vilka var nödvändiga för Imperials verksamhet. För att bibehålla detta företags värde och för att göra det så attraktivt som möjligt för potentiella köpare var det viktigt för Corus att sluta avtal med utomstående företag för att på så sätt säkerställa pålitliga leveranser av släta rör av hög kvalitet i syfte att på lång sikt uppfylla efterfrågan på gängade OCTG-rör från oljeföretag som var verksamma på den brittiska kontinentalsockeln. Varornas kvalitet var väsentlig med hänsyn till de risker som förelåg när den slutliga varan användes, bland annat med beaktande av klimatförhållandena och de geologiska förhållandena på den brittiska kontinentalsockeln i Nordsjön.

41 Till stöd för dessa argument har Corus företett ett avtal som företaget slutit med oljeföretaget Conoco år 1992 och ett specifikationshäfte som bilagts detta avtal.

Härav framgår att Corus var förpliktat att iaktta de specifikationer som uppställts av företaget Conoco, bland annat med avseende på kvaliteten på de släta rör som användes för att tillverka gängade OCTG-rör. Enligt varukontrollförfarandet skulle de stålverk som tillverkade släta rör åt Corus till och med genomföra en oberoende inspektion.

42 Corus har vidare gjort gällande att de tre avtal som företaget slutit med Vallourec, Dalmine och Mannesmann, vilka slöts för en tid av fem år med automatisk förlängning och nu påstås utgöra den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, inte kan anses utgöra ett enda avtal, eftersom dessa avtal undertecknats vid olika tidpunkter, det vill säga den 24 juli 1991, den 4 december 1991 och den 9 augusti 1993.

43 Enligt Corus var det logiskt för företaget att dela upp leveranserna av släta rör på tre olika leverantörer. Fler leverantörer än så hade medfört att företaget inte hade kunnat motsvara kundernas förväntningar. Eftersom de kvalitetskontroller som genomförs är mycket kostsamma med hänsyn till den stora vikt som fästs vid produktsäkerheten inom den ifrågavarande verksamhetsgrenen hade kunderna vanligen en tendens att begränsa det antal leverantörer som var delaktiga i tillverkningen av de rör de beställde. Corus hade däremot behov av att ha flera leverantörer för att skydda sig mot negativa ekonomiska konsekvenser till följd av eventuella strejker eller valsolyckor och för att ta hänsyn till att efterfrågan på OCTG-rör är mycket instabil.

44 OCTG-rör är för övrigt varor som tillverkas efter måttbeställning i samband med långsiktiga leveransavtal. Att avtal sluts för en tid av fem år med automatisk förlängning är således inte på något sätt onormalt i förevarande fall. Vid varje rörbeställning specificeras nämligen kvaliteten och dimensionerna, vilket innebär att försäljning av lagerhållna rör är i det närmaste utesluten. Corus har vidare hävdat att aktörerna inom oljesektorn fäster avseende vid att rören är tillgängliga inom strikta tidsfrister som motsvarar deras behov, bland annat med beaktande av de höga kostnaderna för verksamheten på en oljeborrplattform.

45 Kommissionens anmärkning i skäl 152 i det ifrågasatta beslutet avseende den strukturella överkapaciteten inom stålrörssektorn vid tiden för tilldelningen av leveransavtalen och i synnerhet avseende möjligheten att importera stålrör från Ungern, Polen, Tjeckoslovakien och Kroatien saknar relevans mot bakgrund av de ovannämnda kvalitetskraven, eftersom rör från dessa länder inte höll tillräckligt god kvalitet och eftersom dessa stater vid den tidpunkten dessutom var föga politiskt stabila. Vad avser övriga möjliga leveransmöjligheter förelåg samma kvalitetsproblem beträffande rör med ursprung i Latinamerika som avseende rör tillverkade i Östeuropa, medan Nordamerika var uteslutet, eftersom tillverkarna där inte hade visat någon vilja att exportera sina varor. Transportkostnaderna och leveranstiderna talade emot import från Japan, bland annat med beaktande av att priset för OCTG-rör var relativt lågt i Europa. Det var således logiskt för Corus att ur kommersiell synpunkt välja de tre tillverkarna inom gemenskapen.

46 Corus har bestritt kommissionens argument i skäl 152 i det ifrågasatta beslutet, enligt vilket den omständigheten att leveranstiden bestämts till mellan fem och sex veckor i leveransavtalen och att inga andra sanktionsåtgärder avtalats vid utebliven leverans än att den icke levererade mängden skulle inkluderas i beräkningen av den årliga leverans som leverantören hade rätt till utvisar att Corus inte fäste stor vikt vid leveranstiderna.

47 Enligt Corus fick den instabila efterfrågan på OCTG-rör till Förenade kungarikets kontinentalsockel till följd att de mängder släta rör som de tre leverantörerna skulle leverera fastställdes i procentsatser och inte i fasta mängder, eftersom detta var det enda praktiskt möjliga tillvägagångssättet för företaget att täcka sina behov. Detta system var nämligen det enda som gjorde det möjligt att beakta överskott eller underskott på den marknad som de släta rören var avsedda för.

48 Genom att slå fast en formel genom vilken de priser Corus betalade för rör knöts till priserna för de OCTG-rör företaget sålde kunde Corus ta hänsyn till de stora

prisfluktuationer som följde av att efterfrågan varierade. Det hade härvid varit mycket svårt att ur kommersiell synpunkt avtala ett fast pris med leverantörerna som var tillräckligt lågt för att Corus skulle vara säkert på att försäljningen av OCTG-rör till senare omsättningsled aldrig låg under lönsamhetsnivån. Enligt Corus fick företagets leverantörer aldrig några upplysningar om vilka mängder rör företaget sålde eller om vilka priser kunderna betalade, trots att dessa uppgifter beaktades i den ovannämnda formeln. Leverantörerna fick endast uppgift om det pris för släta rör som följde av formeln, och de hade i övrigt rätt att låta ett självständigt ombud kontrollera att denna tillämpades på ett riktigt sätt.

49 Enligt Corus saknar det av kommissionens argument relevans som avser att leveransavtalen inte har någon innebörd var för sig, eftersom var och en av leverantörerna i avtalen tilldelats en procentsats av Corus behov. Av dessa argument framgår ingalunda att leveransavtalen var en följd av ett samordnat förfarande mellan de fyra europeiska tillverkare som utpekats i det ifrågasatta beslutet. Corus slöt tvärtom vart och ett av avtalen mot bakgrund av en fullständig leveransstrategi som företaget beslutat självständigt.

50 Corus har hävdat att den förklaring företaget givit till den kommersiella logik som låg bakom de ifrågavarande leveransavtalen ger en annan förklaring till företagets handlande, vilket innebär att det åligger kommissionen att förebringa annan bevisning för att en kartell förelegat mellan de fyra företag mot vilka åtgärder vidtagits än den bevisning som grundas på de ovannämnda avtalen (generaladvokat M. Darmons förslag till avgörande inför domstolens dom av den 31 mars 1993 i de förenade målen C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 och C-125/85–C-129/85, Ahlström Osakeytiö m.fl. mot kommissionen, kallat Pappersmassa II, REG 1993, s. I-1307, s. I-1445, punkt 195; svensk specialutgåva, volym 14, s. I-111). Corus har härvid gjort gällande att parallella ageranden kan anses utgöra bevisning för en kartell endast om en kartell är den enda rimliga förklaringen (domen i det ovannämnda målet Pappersmassa II, punkt 71).

51 Corus har tillagt att de argument som kommissionen framfört i sin svarsinlaga, och som avser att de klausuler i leveransavtalen som bedömts i ovanstående punkter medför konkurrensbegränsningar, i vart fall inte visar att just den särskilda överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. Även om dessa klausuler var konkurrensbegränsande, skulle det inte av denna omständighet, åtminstone inte enbart av den, framgå att en kartell förelegat mellan de fyra europeiska tillverkarna, vilken haft till syfte att utestänga de japanska tillverkarna från marknaden i Förenade kungariket.

52 Dessutom styrker den skriftliga bevisning som kommissionen, i bland annat skälen 91 och 147, åberopat till stöd för sina argument inte att ett avtal förelegat mellan Corus och de övriga europeiska rörtillverkarna. Kommissionen tvekade själv att stödja sig fullt ut på den ovannämnda bevisningen i sin svarsinlaga. Enligt Corus är kommissionens bedömning av de olika delarna av bevisningen inkonsekvent, bland annat eftersom den inte ger en förklaring till på vilket sätt och av vilka skäl det bilaterala avtal mellan Corus och Vallourec som anteckningarna från år 1990 påstås utgöra belägg för förvandlades till ett multilateralt avtal mellan de fyra europeiska tillverkarna. För att artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte skall ogiltigförklaras måste kommissionen enligt Corus visa att en kartell förelegat mellan de fyra europeiska tillverkarna, vilken medförde att dessa slöt leveransavtal avseende släta rör.

53 Eftersom Dalmine påstås ha varit delaktigt i den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet från och med december 1991, har Corus hävdat att den bevisning som härrör från år 1993 saknar relevans med avseende på att grundreglerna påstås ha ersatts av de förbättrade grundreglerna. Corus har därutöver anfört att kommissionen enligt meddelandet om anmärkningar ansåg att anteckningarna från år 1990 utgjorde belägg för att ett avtal förelegat mellan de europeiska tillverkarna och att kommissionen övergett denna slutsats i det ifrågasatta beslutet.

54 Corus har därefter gjort en granskning av vissa av de anteckningar som bedömts i skälen 78–81 i det ifrågasatta beslutet och som därefter åberopats i skäl 147 i detta beslut, nämligen anteckningarna av den 23 mars 1990, som tagits upp på sidan 15622 i de ovannämnda handlingarna i ärendet och som bär rubriken "Bedömning av en förnyelse av VAM-avtalet" (nedan kallade anteckningar Bedömning av VAM-avtalet), av den 2 maj 1990, som tagits upp på sidan 15610 i

handlingarna i ärendet och som bär rubriken "Strategisk bedömning av förhållandena med VLR" (nedan kallade anteckningar Strategisk bedömning), och anteckningar Möte 24.7.90. Corus har i detta avseende inte uttryckligen kommenterat de odaterade anteckningar som tagits upp på sidan 15596 i handlingarna i ärendet, vilka har rubriken "Samtal BSC" och som citerats i skäl 62 i det ifrågasatta beslutet och i punkt 56 i meddelandet om anmärkningar. Corus har gjort gällande att anteckningarna Bedömning av VAM-avtalet och Strategisk bedömning upprättats av anställda hos Vallourec och endast uttrycker upphovsmännens personliga synpunkter. Dessa anteckningar utgör därför inte något stöd för att ett avtal förelegat mellan Vallourec och Corus. Kommissionen har felaktigt stött sig på den omständigheten att det i dessa anteckningar, bland andra möjligheter, föreslås en lösning som motsvarar det påstådda avtal som kommissionen fastställt i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. Upphovsmannen till anteckningarna Bedömning av VAM-avtalet förkastade uttryckligen denna lösning, eftersom den var svår att förverkliga och förordade en annan lösning som gjorde det möjligt för Corus att fritt välja leverantör av släta rör.

55 Corus har med avseende på anteckningarna Möte 24.7.90 gjort gällande att de av företagets anställda som deltog i det ifrågavarande mötet samtliga gick i pension i augusti 1997, varför företaget endast kan göra en begränsad bedömning av denna handling. Enligt Corus går det inte att med ledning av dessa anteckningar tydligt skilja mellan vilka av de redovisade anmärkningarna som återger mötets innehåll och vilka anmärkningar som återger de personliga synpunkterna hos protokollets upphovsman. Det är dessutom omöjligt att med ledning av dessa anteckningar dra slutsatsen att Corus och Vallourec kommit överens om ett särskilt handlingsmönster. Eftersom kommissionen åberopat dessa anteckningar i syfte att styrka att ett avtal förelegat mellan de europeiska tillverkarna har Corus anfört att det inte finns någon bevisning för att Dalmine och Mannesmann deltagit i några ytterligare diskussioner.

56 Corus har med avseende på företagets telefaxmeddelande till Vallourec med rubriken "Samarbetsavtal BS" (BS cooperation agreement, en skrivelse av den 21 januari 1993 och därtill fogade konfidentiella anteckningar på 13 sidor) av den 22 januari 1993, som tagits upp på sidan 4626 i kommissionens handlingar i ärendet och bedömts i skäl 91 i det ifrågasatta beslutet, gjort gällande att detta telefaxmeddelande inte utgör belägg för att någon överenskommelse förelegat. Detta telefaxmeddelande hade samband med förhandlingar som Corus inledde med

Vallourec, Dalmine och Mannesmann i syfte att undersöka möjligheterna till en samordnad rationaliseringsplan och utgör på intet vis bevisning för ett rättsstridigt samordnat förfarande. Corus har särskilt betonat att enligt telefaxmeddelandet kallat samarbetsavtal BS skulle de nationella kontrollmyndigheterna ha konsulterats innan några transaktioner genomfördes.

57 Det framgår för övrigt av telefaxmeddelandet Samarbetsavtal BS att Corus eftersträvade att minska sin verksamhet på marknaderna för sömlösa rör till en obetydlig nivå, och att den ovannämnda handlingen därför inte kan utgöra bevis för att Corus varit delaktigt i en överträdelse på det sätt som kommissionen hävdat. Efter det att Corus hade sålt företaget Imperial till Vallourec i mars 1994, hade Corus nämligen inte längre något kommersiellt intresse av de ifrågavarande leveransavtalen.

58 Corus anser att den handling som bär rubriken "System för sömlösa stålrör i Europa och marknadens utveckling" (Seamless Steel tube System in Europe and Market Evolution), som tagits upp på sidan 2051 i kommissionens handlingar i ärendet (nedan kallad handlingen System för stålrör) och som bedömts i skäl 91 i det ifrågasatta beslutet, är en intern handling från Dalmine som inte utgör bevis för att Corus deltagit i diskussioner som utgjort ett rättsstridigt samordnat förfarande.

59 Kommissionen har först och främst gjort gällande att punkt 71 i domen i det ovan i punkt 50 nämnda målet Pappersmassa II, som Corus stött sig på, är relevant endast i de fall då kommissionen uteslutande stöder sig på parallella ageranden för att styrka att ett samordnat förfarande förelegat. I förevarande mål återger lydelsen i leveransavtalen uttryckligen parternas avsikt att försäkra sig om att Corus skulle förbli en "inhemsk" tillverkare i den mening som avsågs i grundreglerna. Denna uppfattning stöds i övrigt av olika delar av den skriftliga bevisningen.

60 Argumentet att de förhandlingar som ledde fram till de tre leveransavtalen avseende släta rör genomfördes separat och oberoende av varandra motsägs av den omständigheten att de respektive leverantörerna enligt vart och ett av avtalen erhöll en fast procentandel av de rör som Corus köpte.

61 Corus argument att företaget kunde sluta leveransavtal endast med tillverkare inom gemenskapen är därutöver föga sannolikt. Argumenten avseende leveransfristernas betydelse står på samma sätt i strid med lydelsen i företagets egna avtal. Argumenten avseende varukvalitetens betydelse står i strid med den omständigheten att Corus, såsom framgår av det ifrågasatta beslutet (skäl 78), erbjöd sig att köpa släta rör från tillverkare i tredje land.

62 Kommissionen har tillagt att det i skäl 152 i det ifrågasatta beslutet slagits fast att strukturell överkapacitet förelåg och detta även inom gemenskapen, varför Corus argument att de rör som erbjöds av tillverkarna i Östeuropa var av undermålig kvalitet saknar relevans.

63 Corus argument, som syftar till att styrka att det varit logiskt att handla med de tre tillverkarna inom gemenskapen, saknar betydelse, eftersom den rättsstridiga samverkan består i att Corus och dessa tillverkare godtagit att behandla Corus verksamhet som en allmän egendom som de kunde fördela mellan sig genom restriktiva leveransavtal.

64 Kommissionen har gjort gällande att även om Corus hade kunnat visa att företaget gynnades kommersiellt av att tilldela var och en av de tre leverantörerna en procentandel av företagets inköp av släta rör, utgör den avtalsklausul i vart och ett av avtalen där detta föreskrivs emellertid ändå en konkurrensbegränsning på det sätt som angivits i skäl 153 i det ifrågasatta beslutet.

65 Det är i vart fall oriktigt att den enda möjligheten för Corus att på ett säkert sätt täcka alla sina varierande behov av släta rör var att göra en procentandelsfördelning av sina rörinköp. Kommissionen har hävdat att samma kommersiella syfte hade kunnat uppnås genom att sluta ett flertal ramavtal med leverantörer om fastställda styckepriser.

66 Beträffande den klausul i leveransavtalen enligt vilken priset på släta rör fastställdes i förhållande till det pris Corus erhöll när företaget åter sålde rören gängade anser kommissionen att alla tillverkare som köper en vara i syfte att sälja den vidare efter att ha bearbetat den står risken för att priserna kommer att sjunka på marknaden för bearbetade varor. Corus har inte förklarat av vilken anledning det var nödvändigt att undanröja denna risk i förevarande fall. Enligt kommissionen har Corus inte heller förklarat varför leverantörerna av släta rör skulle godta den ovannämnda kommersiella risken.

67 Beträffande den i skäl 153 i det ifrågasatta beslutet angivna omständigheten att metoden för att beräkna priset på släta rör innebar att sådana kommersiella upplysningar utbyttes som enligt rättspraxis skall förbli hemliga (förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen Stahl mot kommissionen, REG 1999, s. II-347, punkt 403, och i mål T-151/94, British Steel mot kommissionen, REG 1999, s. II-629) är de argument som Corus anfört till försvar för att denna prisberäkningsmetod använts inte övertygande. Med avseende på den mängd gängade rör som Corus sålt har kommissionen anmärkt att leverantörerna mycket lätt har kunnat beräkna Corus totala försäljning av dessa varor, eftersom var och en av dem levererade en fastställd procentandel av Corus behov.

68 Avseende den bevisning som härrör från åren 1990 och 1993 och som citerats i skälen 78–81 i det ifrågasatta beslutet, har kommissionen först och främst hävdat att denna bevisning inte åberopats för att visa att ett ovillkorligt avtal förelåg, utan för att ange det syfte som låg bakom de leveransavtal som kommissionen direkt har stött sig på för att styrka att den överträdelse förelegat som fastslagits i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet.

69 Corus argument att det inte framgår tydligt av det ifrågasatta beslutet hur avtalet mellan Corus och Vallourec senare omvandlades till ett avtal mellan fyra parter har kommissionen bemött med att först och främst ange att detta andra avtal utarbetades i samband med det mer vidsträckta avtalet om att de grundregler som fastslagits i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet och som de fyra europeiska tillverkarna anslöt sig till år 1990 skulle iakttas. År 1990 slöt Corus och Vallourec således det avtal som beskrivits i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, och de avsåg redan från början att Dalmine och Mannesmann skulle delta i detta. Kommissionen har framlagt att Dalmine och Mannesmann var tvungna att ansluta sig till detta andra avtal innan de kunde underteckna leveransavtalen men att kommissionen på grund av bristande bevisning med avseende på den exakta dagen för denna anslutning hållit dessa företag ansvariga för denna överträdelse endast från den dag då de ovannämnda avtalen undertecknades. Det står därför klart att Corus och åtminstone Vallourec i vart fall var parter i avtalet från år 1990. De fyra avtalsparterna möttes i övrigt år 1993, och från den tidpunkten var de alla anslutna.

70 Beträffande argumentet att det inte var de påstådda konkurrensbegränsningarna i leveransavtalets klausuler som utgjorde den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen angett att dessa begränsningar endast är de som följer av avtalets skriftliga del, eftersom avtalets övriga delar inte upptagits i någon handling.

Förstainstansrättens bedömning

71 Förstainstansrätten godtar inte Corus argument att företaget gett en förklaring till den kommersiella logik som låg bakom de leveransavtal som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, vilken kastar ett annat ljus över de omständigheter som kommissionen fastställt och därför gör det möjligt att ge en annan trolig förklaring till omständigheterna än den som kommissionen valt för att sluta sig till att en överträdelse begåtts mot gemenskapens konkurrensbestämmelser (se, för ett motsvarande synsätt, domstolens dom av den 28 mars 1984 i de förenade

målen 29/83 och 30/83, CRAM och Rheinzink mot kommissionen, REG 1984, s. 1679, punkt 16, domen i det ovan i punkt 50 nämnda målet Pappersmassa II, punkterna 126 och 127, och förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, kallat PVC II, REG 1999, s. II-931, punkt 725). Påståendet att det i förevarande mål åligger kommissionen att förebringa annan bevisning för att en kartell förelegat mellan de företag som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet än den bevisning som grundas på leveransavtalen är därför irrelevant.

72 Förstainstansrätten konstaterar nämligen att den rättspraxis som Corus grundat sitt argument på avser en situation där kommissionen stött sig enbart på de ifrågavarande företagens agerande på marknaden när den slutit sig till att en överträdelse förelegat (se, för ett motsvarande synsätt, domen i det ovan i punkt 71 nämnda målet PVC II, punkterna 727 och 728). I synnerhet den bevisvärderingsregel som anges i punkt 71 i domen i det ovan i punkt 50 nämnda målet Pappersmassa II är relevant endast när kommissionen grundat sin bevisning för att ett samordnat förfarande förelegat uteslutande på ett parallellt agerande. Detta är inte fallet i förevarande mål, eftersom den fastställda överträdelsen grundats på lydelsen i själva leveransavtalen, vilka utgör en överträdelse av gemenskapens konkurrensbestämmelser (se skälen 110 och följande skäl i det ifrågasatta beslutet) och eftersom kommissionen i övrigt åberopat kompletterande skriftlig bevisning till stöd för sin uppfattning (se skälen 78 och följande skäl i det ifrågasatta beslutet)

73 Även om det skulle antas att Corus lyckats visa att det objektivt var förenligt med företagets kommersiella intresse att ingå de tre leveransavtalen med Vallourec, Dalmine och Mannesmann, påverkar detta inte kommissionens uppfattning att dessa avtal var rättsstridiga. Konkurrensbegränsande förfaranden ligger nämligen, åtminstone på kort sikt, ofta i företagens individuella kommersiella intresse.

74 Kommissionen har beskrivit leveransavtalens syfte och resultat på följande sätt i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet:

"Syftet med avtalen var att förse 'ledaren' på marknaden för OCTG-rör i Nordsjön med rör med ogängade ändar och att bibehålla en nationell tillverkare i Förenade kungariket. Därmed skulle man kunna upprätthålla respekten för "fundamentals" inom ramen för Europa-Japan-klubben. Avtalen hade som främsta syfte och resultat att alla leveranser till konkurrenten [Corus] (från 1994 Vallourec) delades upp mellan [Mannesmann], Vallourec och Dalmine. Genom avtalen gjordes inköpspriserna på rör med ogängade ändar beroende av priserna på [Corus] rör med gängade ändar. De innehöll också en inskränkning av [Corus] frihet att välja leverantör (Vallourec från februari 1994) och tvingade det senare företaget att meddela sina konkurrenter de faktiska försäljningspriserna och sålda kvantiteterna. Vidare åtog sig [Mannesmann], Vallourec (fram till februari 1994) och Dalmine att till en konkurrent ([Corus], därefter Vallourec från mars 1994) leverera kvantiteter som var okända i förväg."

75 Genom lydelsen i de leveransavtal som ingetts till förstainstansrätten bekräftas i sak de faktiska uppgifter som anförts i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet samt i skälen 78–82 och 153 i detta beslut. Enligt denna lydelse skall bland annat Corus behov av släta rör fördelas mellan de tre övriga europeiska tillverkarna (40 procent från Vallourec, 30 procent från Dalmine och 30 procent från Mannesmann), och det pris Corus skulle erlägga för de släta rören skulle fastställas enligt en matematisk formel, varvid det pris beaktades som Corus erhöll för gängade rör.

76 Mot bakgrund av dessa konstateranden är det tillräckligt att ange att leveransavtalens syfte och resultat var att ersätta de risker som konkurrensen innebar mellan åtminstone de fyra europeiska tillverkarna med en framförhandlad fördelning av den vinst som gjordes på försäljningen av gängade rör på marknaden i Förenade kungariket (se analogt beträffande samordnade förfaranden förstainstansrättens dom av den 15 mars 2000 i de förenade målen T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mot kommissionen, nedan kallat Cementmålet (REG 2000, s. II-491, punkt 3150).

77 Corus knöt genom vart och ett av leveransavtalen sina konkurrenter till sig på ett sådant sätt att all effektiv konkurrens från deras sida liksom alla möjligheter till en sådan konkurrens upphörde på Corus inrikesmarknad.

78 Corus har nämligen stärkt sin ställning på sin inrikesmarknad till priset av en förlorad frihet att bestämma över sina inköp, eftersom tre av företagets potentiella konkurrenter på den brittiska marknaden för gängade rör bundit sig till Corus på ett sådant sätt att deras försäljning av släta rör skulle komma att minska om försäljningen av rör som gängats av Corus skulle minska. Vinstmarginalen på den försäljning av släta rör som de tre leverantörerna förbundit sig att genomföra skulle minska även för det fall det pris som Corus erhöll för gängade rör blev lägre. Det var under dessa förhållanden praktiskt taget otänkbart att dessa tre tillverkare skulle försöka att utsätta Corus för en effektiv konkurrens på den brittiska marknaden för gängade rör, i synnerhet genom priskonkurrens (se skäl 153 i det ifrågasatta beslutet).

79 Omvänt har var och en av Corus konkurrenter inom gemenskapen, genom att acceptera att ingå sådana avtal, säkerställt ett indirekt deltagande i det sistnämnda företagets inrikesmarknad och en del i den vinst som härrör från denna. För att erhålla dessa fördelar har dessa företag nämligen avstått från möjligheten att sälja gängade rör på den brittiska marknaden och, i synnerhet från och med undertecknandet av det tredje avtalet den 9 augusti 1993 enligt vilket de återstående 30 procenten tilldelades Mannesmann, från möjligheten att leverera en större andel sömlösa rör till Corus än den andel som vart och ett av företagen hade tilldelats i förväg. Därutöver har dessa konkurrenter accepterat skyldigheten att utan kostnad, vilket således inte är en normal affärstransaktion, leverera en mängd rör till sin konkurrent Corus, som i förväg fastställdes endast med hänvisning till Corus försäljning av rör med gängade ändar.

80 Det kan således konstateras att om dessa leveransavtal inte hade funnits, skulle de tre europeiska tillverkarna utom Corus, bortsett från grundreglerna, normalt haft ett faktiskt, eller i vart fall potentiellt, kommersiellt intresse av att konkurrera med Corus på den brittiska marknaden för rör med gängade ändar och att konkurrera med varandra med avseende på leveranser av släta rör till Corus.

81 Förstainstansrätten anger vidare att vart och ett av leveransavtalen ingicks för en inledande tid av fem år. Genom denna relativt långa varaktighet bekräftas och förstärks dessa avtals konkurrensbegränsande karaktär.

82 Såsom kommissionen har framhållit innebar dessutom den formel för att fastställa priset för släta rör som angavs i respektive tre leveransavtal ett rättsstridigt utbyte av kommersiella upplysningar (se skäl 153 i det ifrågasatta beslutet, se även skäl 111 i det ifrågasatta beslutet) som skall förbli konfidentiella för att inte äventyra konkurrerande företags självständiga affärspolitik (se, för ett motsvarande synsätt, domen i det ovan i punkt 67 nämnda målet Thyssen Stahl mot kommissionen, punkt 403, och domen i det ovan i punkt 67 nämnda målet British Steel mot kommissionen, punkterna 383 och följande punkter).

83 Corus kan under omständigheterna i förevarande fall inte undgå ansvar på grundval av företagets argument att uppgifter om de mängder rör företaget sålde och vilka priser dess kunder betalade inte avslöjades för leverantörerna.

84 Förstainstansrätten konstaterar att leverantörerna lätt hade kunnat beräkna hur mycket gängade rör Corus sålt, eftersom var och en av dem i princip levererade en fastställd procentandel av Corus behov.

85 Det är riktigt att Corus inte lämnade uppgifter om de priser företaget erhöll för gängade rör till sina avtalsparter som sådana. Följaktligen är påståendet i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet, enligt vilket leveransavtalen "tvingade [Corus] att meddela sina konkurrenter de faktiska försäljningspriserna", överdrivet vad gäller räckvidden av de avtalsrättsliga skyldigheterna i detta hänseende. Kommissionen har emellertid i skäl 153 det ifrågasatta beslutet och vid förstainstansrätten med fog påpekat att priset för gängade rör stod i ett matematiskt förhållande till det pris som betalades för släta rör, vilket innebar att de tre berörda leverantörerna erhöll exakta uppgifter angående riktningen, tidpunkten och styrkan i varje prisfluktuation avseende gängade rör som såldes av Corus.

86 Förstainstansrätten konstaterar att ett meddelande om dessa uppgifter till konkurrenter strider mot artikel 81.1 EG och vidare att arten av denna överträdelse i sak är densamma oberoende av om det är priset för de gängade rören i sig eller enbart uppgifter om prisfluktuationerna som varit föremål för meddelandet. Mot denna bakgrund finner förstainstansrätten att den i föregående punkt angivna felaktigheten är betydelselös i det större sammanhang som den överträdelse ingår i som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, och att den följaktligen inte har någon inverkan på konstaterandet att den sistnämnda överträdelsen förelegat.

87 Beträffande Corus mer allmänt hållna argument att de konkurrensbegränsningar som angetts i ovanstående punkter inte är de som utgjort den överträdelse som kommissionen fastställt i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet erinrar förstainstansrätten om att en tydlig framställning av dessa begränsningar lämnats i de skäl i det ifrågasatta beslutet där denna överträdelse beskrivs och särskilt i skäl 111 som citerats i sin helhet ovan i punkt 74. I artikel 2.1 i det ifrågasatta beslutet anges visserligen att leveransavtalen ingicks "i samband med den överträdelse som nämns i artikel 1", men det framgår tydligt att det var den omständigheten att de konkurrensbegränsande avtalen ingicks som i sig utgjorde den överträdelse som konstaterats i artikel 2.

88 Att denna bedömning är välgrundad bekräftas i alla händelser av att kommissionen i artikel 2.2 i det ifrågasatta beslutet gjort överträdelsens varaktighet för var och en av de europeiska tillverkarna beroende av den tid då deras respektive avtal varit i kraft.

89 Dessa konstateranden är därutöver tillräckliga för att undanröja även Corus argument att kommissionen inte visat att de fyra europeiska tillverkarna samverkat på det sätt som framställts i det ifrågasatta beslutet. Oavsett vilken grad av samverkan som förelegat mellan de fyra europeiska tillverkarna konstaterar förstainstansrätten att var och en av dem undertecknat ett av leveransavtalen med undantag av Corus, som har undertecknat tre avtal som varit konkurrensbegränsande och som haft samband med den överträdelse av artikel 81.1 som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet.

90 Under dessa förhållanden stödde sig kommissionen för fullständighetens skull på ett antal andra indicier än leveransavtalen i syfte att styrka att den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. I förevarande fall är det därför inte nödvändigt att bedöma alla argument som sökanden i detta hänseende anfört för bedömningen av förevarande grund.

91 I samband med förevarande grund och eftersom den grad av samverkan som förevarit mellan de fyra tillverkarna inom gemenskapen med avseende på den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är relevant för bedömningen av vissa andra grunder, skall förstainstansrätten bedöma vissa av handlingarna i kommissionens ärende i förevarande mål i syfte att bedöma Corus argument att de tre ifrågavarande leveransavtalen slutits vid olika tillfällen, varför kommissionen inte kunde komma till slutsatsen att de fyra europeiska tillverkarna varit delaktiga i en enda överträdelse.

92 I detta hänseende är anteckningarna Bedömning av VAM-avtalet av den 23 mars 1990 särskilt relevanta. Under rubriken "Scenario II" angav Verluca möjligheten att "få japanerna att gå med på att inte gå in på ... marknaden [i Förenade kungariket] och problemet löses mellan européerna". Han fortsatte "[i] så fall delar man i praktiken rören med ogängade ändar mellan [Mannesmann], [Vallourec] och Dalmine". I följande stycke angav han att "det troligen [skulle] vara en fördel om [Vallourecs] försäljningar kopplades både till priset och till den mängd VAM som [Corus] säljer". Med hänsyn till att det sistnämnda yttrandet exakt motsvarar den huvudsakliga lydelsen i det avtal som slöts mellan Vallourec och Corus sexton månader senare framgår det tydligt att Vallourec verkligen stått fast vid denna strategi och att det ovannämnda avtalet undertecknats i syfte att genomföra den.

93 Corus argument kan inte heller godtas i den del de avser att förstärkningen av den del av grundreglerna som avsåg att de japanska tillverkarna skulle iaktta de europeiska inrikesmarknaderna inte var den av de tre lösningar enligt anteckningarna Strategisk bedömning och Bedömning av VAM-avtalet som Verluca förordade i sin slutsats. Det framgår emellertid tydligt av de två anteckningarnas lydelse att deras upphovsman föredrog denna lösning och endast motvilligt förkastade den, eftersom den inte gick att förverkliga. Det framgår av i synnerhet

anteckningarna Strategisk bedömning att "den för [Vallourec] fördelaktigaste lösningen" skulle vara att "européerna kunde utverka av japanerna att dessa respekterade Förenade kungariket i fråga om Buttress och Premium". I de ovannämnda anteckningarna förkastade Verluca denna lösning endast på grund av att han "tyvärr inte tro[dde] att den lösningen ... kan fungera". Med hänsyn till att denna lösning genomfördes från år 1991, saknar det betydelse att denna strategi tillfälligt förkastades i de ovannämnda anteckningarna.

94 Genom det förhållandet att ett praktisk taget identiskt avtal därefter undertecknades mellan Corus å ena sidan och Vallourec och senare Dalmine och slutligen Mannesmann å den andra, vilket innebar att Corus behov av släta rör faktiskt fördelades mellan dessa tre företag från år 1993 på det sätt som Verluca hade avsett, bekräftas därutöver att de tre avtalen måste ha ingåtts i syfte att genomföra en gemensam europeisk strategi. Såsom kommissionen har anfört utformade Vallourec denna strategi och ingick först ett leveransavtal med Corus. Därefter anslöt sig Dalmine och Mannesmann till dem, vilket styrks av att vart och ett av dessa företag ingick ett leveransavtal med Corus.

95 Mot bakgrund av det ovan anförda finner förstainstansrätten att kommissionen i det ifrågasatta beslutet med fog ansåg att leveransavtalen utgjorde den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet och utgjorde tillräcklig bevisning för att denna förelegat. Förstainstansrätten anger likväl att kommissionens uppfattning att de ovannämnda avtalen ingick i en gemensam och mer vidsträckt politik bekräftas av den kompletterande bevisning som kommissionen åberopat.

96 Talan kan därför inte bifallas på denna grund.

Huruvida rätten till försvar åsidosatts på grund av bristande överensstämmelse mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet med avseende på bedömningen av den åberopade bevisningen i syfte att fastställa att den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet

Parternas argument

97 Enligt Corus skiljer sig bedömningen i meddelandet om anmärkningar av de anteckningar från år 1990 som citerats i skälen 78–81 i det ifrågasatta beslutet från bedömningen i det ifrågasatta beslutet, bland annat eftersom kommissionen i skäl 147 i detta inte längre påstår att denna bevisning utgör ett stöd för att en överenskommelse avseende släta rör förelegat mellan de fyra europeiska tillverkarna.

98 Kommissionen har i övrigt först i det ifrågasatta beslutet åberopat de handlingar från år 1993 som citerats i skäl 91 i det ifrågasatta beslutet (nämligen det telefaxmeddelande från Corus till Vallourec som bär rubriken Överenskommelse om samarbete BS och handlingen System för stålrör) för att fastställa att det rättsstridiga avtal som utgjordes av leveransavtalen förelegat. Eftersom Corus således inte haft tillfälle att under det administrativa förfarandet yttra sig över bedömningen i det ifrågasatta beslutet i detta hänseende har företagets rätt till försvar åsidosatts.

99 Kommissionen har i sin replik anfört att det slutliga beslutet inte i alla avseenden måste vara identiskt med meddelandet om anmärkningar. I förevarande fall innehöll både meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet slutsatsen att Corus hade varit delaktigt i den överenskommelse som utgör den överträdelse som fastslagits i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet tillsammans med åtminstone ett annat företag från år 1990 och tillsammans med sina tre europeiska leverantörer från år 1993. Även om skillnader förelegat mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet hade detta inte haft någon betydelse för Corus försvar. En sådan skillnad medför därför att det är befogat att ogiltigförklara ett slutligt beslut endast om det administrativa förfarandet hade kunnat mynna ut i ett annat resultat den påstådda oriktigheten förutan (domstolens dom av den 10 juli 1980 i mål 30/78,

Distillers mot kommissionen, REG 1980, s. 2229, punkt 26). För att styrka att rätten till försvar hade åsidosatts borde Corus ha visat att det ifrågasatta beslutet skulle ha blivit annorlunda om företaget hade fått tillfälle att bestrida att en överenskommelse förelegat i vilken tre andra företag deltagit i stället för ett ensamt företag. Eftersom Corus har bestridit att något slags överenskommelse förelegat, anser kommissionen att denna slutsats fortfarande är giltig, oavsett hur många företag som deltagit i den ifrågavarande överträdelsen tillsammans med Corus. Kommissionen anser vidare att Corus haft tillfälle att försvara sig på ett riktigt sätt.

Förstainstansrättens bedömning

100 Förstainstansrätten anger först och främst att rätten till försvar åsidosätts genom att en skillnad föreligger mellan meddelandet om anmärkningar och det slutliga beslutet endast om en anmärkning i det sistnämnda inte framställts i sådan omfattning att de vilka beslutet riktar sig till har möjlighet att försvara sig (se, för ett motsvarande synsätt, domen i det ovan i punkt 76 nämnda Cementmålet, punkterna 852–860).

101 Bedömningen i ett meddelande om anmärkningar är ofta mera kortfattad än i ett slutligt fattat beslut, eftersom den endast är ett tillfälligt ställningstagande från kommissionens sida. De skillnader med avseende på formuleringarna som kan föreligga mellan ett meddelande om anmärkningar och ett slutligt beslut beror på att dessa två handlingar har olika ändamål, och dessa skillnader är i princip inte sådana att rätten till försvar åsidosätts. Det är fullständigt naturligt att meddelandet om anmärkningar i förevarande fall inte innehåller någon punkt motsvarande skäl 147 i det ifrågasatta beslutet, vari kommissionen uttryckligen drar slutsatser från den bevisning som granskats i skälen 78–81 och 91 i detta beslut. En punkt innehållande en sådan slutsats hade tvärtom kunnat anses förhastad vid tillfället för meddelandet om anmärkningar.

102 Kommissionen angav i skäl 78 i det ifrågasatta beslutet att "Vallourec och [Corus] lanserade ... idén med 'fundamentals improved'" trots att den i skäl 63 i

meddelandet om anmärkningar ansåg att "[e]uropeerna" hade gjort detta. Således påstod kommissionen i det ifrågasatta beslutet inte längre att det genom Vallourecs anteckningar styrks att ett avtal mellan alla de fyra europeiska tillverkarna förelåg från år 1990 avseende släta rör för saluföring på marknaden i Förenade kungariket.

103 Förstainstansrätten konstaterar att kommissionen genom denna ändring av bedömningen, i det ifrågasatta beslutet begränsat sig till att fastställa sådana omständigheter som den ansåg ha tillräckligt stöd för bland annat till följd av svaren på meddelandet om anmärkningar från dem vilka meddelandet riktat sig till. Eftersom de ifrågavarande anteckningarna endast gällde Vallourec och Corus beslutade kommissionen att i detta hänseende formulera skäl 78 i det ifrågasatta beslutet på ett försiktigare sätt än punkt 63 i meddelandet om anmärkningar.

104 Förstainstansrätten konstaterar i vart fall att denna skillnad med avseende på formuleringen långt ifrån strider mot intresset hos dem som meddelandet om anmärkningar riktade sig till, men att den återspeglar det förhållandet att kommissionen fäst ett lägre bevisvärde i det ifrågasatta beslutet än i meddelandet om anmärkningar vid Vallourecs anteckningar såsom bevisning till sökandens nackdel för att styrka att den överträdelse förelegat som konstaterats i artikel 2 i detta beslut. Det kan därför inte vara fråga om att rätten till försvar åsidosatts på grund av denna skillnad.

105 Med avseende på de argument som hänför sig till Corus telefaxmeddelande till Vallourec med rubriken Överenskommelse om samarbete BS och handlingen System för stålrör är det tillräckligt att konstatera att punkt 118 i meddelandet om anmärkningar har exakt samma lydelse som skäl 91 i det ifrågasatta beslutet och att den således hänför sig till dessa två delar av den skriftliga bevisningen på samma sätt och i samma sammanhang som det ifrågasatta beslutet. Tvärtemot vad Corus hävdat anges dessutom såväl i meddelandet om anmärkningar som i det ifrågasatta beslutet att telefaxmeddelandet Överenskommelse om samarbete BS avser de avtal som åtgärder vidtagits mot i artikel 2 i detta beslut. "Ett av förslagen gick ut på att OCTG-verksamheten skulle överlåtas till Vallourec, samtidigt som gällande avtal om leverans av rör med ogängade ändar mellan [Corus] och Vallourec, [Mannesmann] och Dalmine skulle bibehållas, med samma proportioner" (punkt 118 i meddelandet om anmärkningar och skäl 91 i det ifrågasatta beslutet).

106 Härav följer att talan inte kan bifallas på denna grund och att yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet därför skall ogillas.

Yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet

Huruvida det förhållandet att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte förelegat inverkar på konstaterandet av huruvida den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 1 i detta beslut

Parternas argument

107 Om artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ogiltigförklaras finns det enligt sökanden inte tillräcklig bevisning för att företaget deltagit i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet från år 1991.

108 Sökanden anser för det första att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet i skäl 164 i detta beslut beskrivits som ett uttryck för det principiella skyddet av de nationella marknaderna eftersom avtalen ingicks inom ramen för Europa-Japan-klubben. Om artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ogiltigförklaras inskränks bevisningen för att Corus deltagit i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet till företagets deltagande i denna klubbs möten.

109 Corus anser emellertid att företaget deltog i dessa möten som en del av sin strategi att dra sig tillbaka från marknaden för sömlösa rör. Beslutet att göra detta fattades år 1987 och genomfördes genom att företagets fabrik i Clydesdale, där släta rör

tillverkades, stängdes i april 1991. Av handlingen med rubriken Anteckning till ordförandena (Paper for Presidents), som tagits upp på sidan 4902 i kommissionens handlingar i ärendet och som kommissionen åberopat för att styrka att Corus deltagit i de ovannämnda mötena följer att den eventuella omstruktureringen av den europeiska stålindustrin bedömts under dessa möten. I samband med denna omstrukturering försökte Corus förhandla om att minska sina sista verksamheter på marknaden för släta rör. Det saknas skriftlig bevisning för att den rättsstridiga samverkan som kommissionen fastställt i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet orsakats av att Corus deltagit i de ovannämnda mötena.

110 Kommissionen har gjort gällande att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet grundats på annan bevisning än den som åberopats för att styrka den överträdelse som fastställts i artikel 2 i detta beslut. Kommissionen har därutöver hävdat att Corus inte bestritt denna bevisning eller att grundreglerna om marknadsuppdelning förelegat.

Förstainstansrättens bedömning

111 Förstainstansrätten anger först och främst att eftersom yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte kan vinna bifall av de skäl som angivits i ovanstående punkter skall förevarande grund i princip lämnas utan avseende.

112 Talan kan nämligen prövas på förevarande grund endast om kommissionen felaktigt stött sig på den omständigheten att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet förelåg när den fastslog att Corus deltagit i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i detta beslut. Detta hade varit fallet för det första om den överträdelse avseende släta rör som konstaterats i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte hade styrkts eller för det andra om det inte hade styrkts att den sistnämnda överträdelsen hade utgjorts av en rättsstridig samverkan mellan de fyra europeiska tillverkarna i samband med den överträdelse som begicks tillsammans med de japanska tillverkarna i samband med Europa-Japan-klubben och som avsåg senare omsättningsled för gängade rör och som fastställts i artikel 1.

113 Förstainstansrätten har ovan i punkterna 71–96 funnit det styrkt att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet förelegat. Därutöver har förstainstansrätten ovan i punkterna 91–96 funnit att de avtal som utgör denna överträdelse verkligen undertecknades i samband med en samverkan mellan de fyra europeiska tillverkare som det ifrågasatta beslutet riktade sig till och att de bland annat syftade till att förstärka det rättsstridiga avtal som slutits i samband med Europa-Japan-klubben.

114 Förstainstansrätten konstaterar i vart fall att kommissionen i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet inte begränsat sig till att anse att Corus deltagit i den där fastställda överträdelsen endast på grund av att företaget agerat på ett konkurrensbegränsande sätt med avseende på tidigare omsättningsled på marknaden för släta rör, vilket utgör den överträdelse som fastställts i artikel 2 i beslutet, utan att kommissionen anfört att detta företag dessutom hade deltagit direkt i avtalet om uppdelning av marknaderna för gängade rör tillsammans med de övriga europeiska tillverkarna och de japanska tillverkarna.

115 Att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet förelegat utgör stöd för kommissionens bedömning av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i detta beslut. Emellertid har den sistnämnda överträdelsen och den omständigheten att Corus deltagit i denna huvudsakligen grundats på bevisning som skiljer sig från den bevisning som åberopats för att styrka att den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i detta beslut och i synnerhet på Verlucas vittnesmål (se bland annat skälen 62–67 i det ifrågasatta beslutet). Corus har emellertid inte bestritt att denna bevisning är relevant för att styrka att den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Även om det, vad förstainstansrätten ovan funnit till trots, hade funnits skäl att ogiltigförklara artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, skulle en sådan ogiltigförklaring inte ha medfört att artikel 1 i beslutet hade ogiltigförklarats.

116 Beträffande sökandens argument med avseende på företagets skäl att delta i Europa-Japan-klubbens möten framgår det av fast rättspraxis att när ett företag, även utan att ta aktiv del, deltar i företagsmöten med konkurrensbegränsande syfte, och inte offentligt tar avstånd från vad som diskuteras vid mötena och därigenom låter övriga

mötesdeltagare förstå att det deltar i den överenskommelse som mötena leder fram till och att det kommer att följa denna, skall företaget enligt fast rättspraxis anses ha deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan i fråga (se förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i mål T-7/89, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1991, s. II-1711; svensk specialutgåva, volym 11, s. 83, punkt 232).

117 I förevarande fall har Corus inte förnekat att företaget deltagit i Europa-Japan-klubbens möten och har såsom ovan angivits inte anfört några argument i syfte att ifrågasätta riktigheten och bevisvärdet av den bevisning kommissionen åberopat i det ifrågasatta beslutet med avseende på huruvida den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 1 i detta beslut.

118 Av vad ovan anförts följer att talan inte kan vinna bifall på förevarande grund.

Huruvida varaktigheten av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet bedömts felaktigt

Parternas argument

119 Corus har även anfört en grund som avser att det ifrågasatta beslutet är felaktigt med avseende på varaktigheten av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Corus har hävdat att artikel 1 i beslutet bör ogiltigförklaras delvis och att det bötesbelopp företaget ålagts bör nedsättas med stöd av denna grund.

120 Corus har hävdat att kommissionen har angett att den fastställt att den överträdelse som beskrivs i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet förelegat från år 1990, eftersom avtal om frivillig exportbegränsning var i kraft före denna tidpunkt (skäl 108 i det ifrågasatta beslutet). Enligt Corus förlängdes dessa avtal fram till i början av år 1991. I enlighet med kommissionens resonemang kan därför en överträdelse inte ha förelegat före år 1991. Corus har tillagt att ett annat av de företag som det ifrågasatta beslutet har riktat sig till kommer att förebringa bevisning för denna förlängning. Efter det att Corus i sin ansökan hade yrkat att förstainstansrätten skulle förordna om åtgärder för bevisupptagning om detta skulle visa sig vara nödvändigt, yrkade Corus i sin replik att förstainstansrätten skulle ålägga kommissionen och utomstående att inkomma med relevanta handlingar med avseende på förevarande mål och i synnerhet handlingar som utgör bevis för att avtalen om frivillig exportbegränsning förlängts.

121 Kommissionen har konstaterat att Corus inte har förebringat bevisning till stöd för sitt argument att de avtal om frivillig exportbegränsning som slutits med den japanska regeringen inte upphörde att gälla förrän år 1991. Att uttrycka en förhoppning om att någon annan förebringar denna bevisning kan inte ersätta den verkliga bevisningen, och kommissionen anser därför att det inte är nödvändigt att den besvarar detta argument. I vart fall utgjorde den omständigheten att böter inte ålades för den tid då avtalen om frivillig exportbegränsning var i kraft en eftergift mot bakgrund av kommissionens yttrande om import av japanska varor till gemenskapen (EGT C 111, 1972, s. 13).

Förstainstansrättens bedömning

122 Förstainstansrätten anger först och främst att kommissionen i skäl 108 i det ifrågasatta beslutet konstaterade att den hade kunnat ange att överträdelsen pågått från och med år 1977, men att den valt att inte göra detta med hänsyn till avtalen om frivillig exportbegränsning. I artikel 1 i det ifrågasatta beslutet fastställde den därför endast att överträdelsen pågått från och med år 1990. Det skall konstateras att denna åtgärd utgjorde en eftergift från kommissionens sida till dem till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig.

123 Det är väsentligt att ange att ingen av parterna vid förstainstansrätten har gjort gällande att det finns anledning att ompröva denna eftergift i förevarande mål. Härav följer att förstainstansrättens bedömning i samband med förevarande talan inte skall omfatta frågan huruvida denna eftergift varit lagenlig eller lämplig, utan endast frågan huruvida kommissionen, som enligt skälen till det ifrågasatta beslutet uttryckligen gjort eftergiften, tillämpade den på ett riktigt sätt i förevarande fall. Förstainstansrätten erinrar härvid om att kommissionen måste förebringa exakt och överensstämmande bevisning till stöd för att överträdelsen ägt rum, eftersom bevisbördan för att överträdelsen ägt rum, och därmed för dennas varaktighet, åligger kommissionen (domen i det ovan i punkt 71 nämnda målet CRAM och Rheinzink mot kommissionen, punkt 20, domen i det ovan i punkt 50 nämnda målet Pappersmassa II, punkt 127, förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i de förenade målen T-68/89, T-77/89 och T-78/89, SIV m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. II-1403, punkterna 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249, 250 och 322–328, svensk specialutgåva, volym 12, s. II-303, och av den 6 juli 2000 i mål T-62/98, Volkswagen mot kommissionen, REG 2000, s. II-2707, punkterna 43 och 72).

124 Genom den ovan beskrivna eftergiften blir påståendet att avtalen om frivillig exportbegränsning upphörde att gälla avgörande vid bedömningen av om överträdelsen skall anses ha pågått under år 1990. Med hänsyn till att det är fråga om avtal som slutits på internationell nivå mellan den japanska regeringen, företrädd av det internationella handels- och industriministeriet, och gemenskapen, företrädd av kommissionen, konstaterar förstainstansrätten att kommissionen i enlighet med principen om god förvaltningssed borde ha bevarat handlingar till stöd för vilken dag dessa avtal upphörde att gälla. Kommissionen skulle därmed haft möjlighet att förete dessa handlingar vid förstainstansrätten. Kommissionen har emellertid inför rätten gjort gällande att den sökt i sina arkiv utan att kunna förete handlingar där den dag utvisas då dessa avtal upphörde att gälla.

125 Sökanden kan allmänt sett inte överföra bevisbörda till svaranden genom att göra gällande omständigheter som sökanden inte har möjlighet att styrka. Begreppet bevisbörda kan därför inte tillämpas till kommissionens fördel i förevarande mål med avseende på den dag då de avtal om frivillig exportbegränsning som kommissionen ingått upphörde att gälla. Kommissionens oförklarliga oförmåga att förebringa bevisning avseende en omständighet som direkt berör den medför att förstainstansrätten inte kan fälla ett avgörande med full kännedom om den dag då

dessa avtal upphörde att gälla. Det skulle strida mot principen om god rättskipning om kommissionens ovannämnda oförmåga fick konsekvenser för de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till och som, till skillnad från svarandeinstitutionen inte hade möjlighet att förebringa den bevisning som saknas.

126 Under dessa förhållanden finner förstainstansrätten undantagsvis att det ålegat kommissionen att förebringa bevisning för när avtalen om frivillig exportbegränsning upphörde att gälla. Det skall emellertid konstateras att kommissionen varken i det ifrågasatta beslutet eller inför förstainstansrätten förebringat bevisning för denna omständighet.

127 Varken Corus eller, i än mindre grad, kommissionen har för övrigt påstått att avtalen om frivillig exportbegränsning fortfarande var i kraft år 1991.

128 Under dessa förhållanden finner förstainstansrätten att avtalen om frivillig exportbegränsning mellan kommissionen och de japanska myndigheterna, med avseende på förevarande förfarande skall anses ha varit i kraft fram till slutet av år 1990.

129 Under alla omständigheter har de japanska sökandena förebringat bevisning som styrker att avtalen om frivillig exportbegränsning, åtminstone med avseende på Japan, förlängdes fram till den 31 december 1990, vilket stöder Corus uppfattning i förevarande mål (se förstainstansrättens dom meddelad denna dag i mål T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-2501, punkt 345). Förstainstansrätten kan i mål som har förenats och där parterna har beretts tillfälle att ta del av samtliga handlingar i målen ex officio beakta bevisning som ingår i handlingarna i parallella mål (se, för ett liknande resonemang förstainstansrättens dom av den 13 december 1990 i mål T-113/89, Nefarma och Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf, REG 1990, s. II-797,

punkt 1, och i mål T-116/89, Prodifarma m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. II-843, punkt 1). I förevarande fall skall förstainstansrätten pröva mål som har förenats såvitt avser det muntliga förfarandet, vars föremål avser samma beslut och där samtliga sökande har yrkat att det bötesbelopp som har ålagts dem skall ändras.

130 Förstainstansrätten har således i förevarande mål formellt kännedom om den bevisning som har åberopats av de fyra japanska sökandena och det är därför inte nödvändigt att avgöra Corus yrkande att rätten skall ålägga kommissionen att inkomma med handlingar i förevarande mål.

131 Förstainstansrätten anger i övrigt att Corus inte endast yrkat att rätten skall ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet med avseende på den dag då överträdelsen inleddes enligt artikel 1 i det ifrågasatta beslutet och i denna mån överträdelsens varaktighet, utan även yrkat att förstainstansrätten, med tillämpning av den fulla prövningsrätt som i enlighet med artikel 229 EG tillkommer rätten enligt artikel 17 i förordning nr 17, med beaktande av den kortare varaktigheten skall sätta ned det bötesbelopp som ålagts företaget. Den fulla prövningsrätten innebär att förstainstansrätten, när den vidtar ändringar i en ifrågasatt rättsakt genom att ändra det bötesbelopp som kommissionen har påfört, skall beakta samtliga relevanta faktiska omständigheter (domstolens dom av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschapij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 692). Under dessa förhållanden och eftersom samtliga sökande har bestritt det förhållandet att kommissionen fastställt att överträdelsen förelegat från den 1 januari 1990 är det inte lämpligt att förstainstansrätten bedömer varje sökandes förhållanden separat mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet genom att begränsa sig till enbart de omständigheter som sökandena har valt att framföra till stöd för sin sak och genom att därvid underlåta att beakta de omständigheter som andra sökande eller kommissionen kunnat åberopa.

132 Det framgår dessutom av vad ovan anförts att kommissionens argument att Corus inte åberopat förevarande grund på ett verkningsfullt sätt saknar relevans under omständigheterna i förevarande fall.

133 Av vad anförts och mot bakgrund av kommissionens eftergift i det ifrågasatta beslutet följer att varaktigheten av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall minskas med ett år. Artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras till den del det i denna fastställs att Corus gjort sig skyldigt till den överträdelse som detta företag klandras för före den 1 januari 1991.

134 Talan om ogiltigförklaring av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet kan i övriga delar inte vinna bifall.

Yrkandet om ogiltigförklaring av böterna

Parternas argument

135 Corus har inom ramen för detta yrkande anfört en grund i vilken det görs gällande att rätten till försvar har åsidosatts. Corus anser att det följer av rättspraxis att samtliga väsentliga omständigheter som kommissionen grundar sig på tydligt skall anges i meddelandet om anmärkningar för att de till vilka meddelandet riktar sig skall erhålla de uppgifter som är nödvändiga för att kunna försvara sig såväl mot en konstaterad överträdelse som i förekommande fall mot påförandet av böter. Kommissionen måste således i samband med meddelandet om anmärkningar lämna tillräckliga uppgifter angående hur länge den påstådda överträdelsen har pågått, hur allvarlig överträdelsen är och angående frågan huruvida överträdelsen har skett avsiktigt eller av oaktsamhet för att uppfylla skyldigheten att iaktta rätten till försvar (domstolens dom av den 7 juni 1983 i mål 100/80–103/80, Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, punkterna 14, 15 och 21, svensk specialutgåva, volym 7, s. 133, av den 9 november 1983 i mål 322/81, Michelin mot kommissionen, REG 1983, s. 3461, punkt 20, svensk specialutgåva, volym 7, s. 351, och av den 16 mars 2000 i de förenade målen C-395/96 P och C-396/96 P, Compagnie Maritime Berge Transports m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. I-1365, punkt 142).

136 Corus har, vad beträffar den tid som överträdelsen har pågått, tillagt att domstolen uttryckligen har angivit att kommissionen vid tiden för meddelandet om anmärkningar provisoriskt bör ange den tid under vilken överträdelsen har pågått, som fastställts på grundval av de uppgifter som den förfogar över och inte, såsom kommissionen har hävdat, begränsa sig till att endast ange att den tid under vilken överträdelsen har pågått kommer att beaktas vid fastställandet av böterna (domen i det ovan i punkt 135 omnämnda målet Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 15). Enligt Corus bör denna skyldighet att ange hur allvarlig överträdelsen är och om överträdelsen har skett av oaktsamhet eller avsiktligt tillämpas analogt för att de till vilka meddelandet om anmärkningar riktar sig skall kunna utöva sin rätt till försvar på ett verkningsfullt sätt i förhållande till dessa omständigheter. Förstainstansrätten har bekräftat denna tolkning i det ovan i punkt 76 omnämnda Cementmålet (punkterna 483 och 484). Om så inte var fallet skulle denna skyldighet förlora sitt innehåll, eftersom det skulle innebära att meddelandet om anmärkningar enbart behöver innehålla de relevanta kriterierna som under alla omständigheter framgår av artikel 15.2 i förordning nr 17.

137 Eftersom punkterna 153 och 154 i meddelandet om anmärkningar inte innehåller några uppgifter angående överträdelsens svårighetsgrad och frågan huruvida överträdelsen skett avsiktligt eller av oaktsamhet, har kommissionen i förevarande fall underlåtit att uppfylla sin skyldighet såvitt avser dessa två omständigheter. Corus har påpekat att företaget i punkt 6.7 i sitt svar på meddelandet om anmärkningar gjorde kommissionen uppmärksam på denna brist (bilaga 11 till ansökan) och att kommissionen inte skickade några kompletterande uppgifter beträffande dessa omständigheter.

138 Corus har hävdat att företaget mot denna bakgrund inte gavs tillfälle att yttra sig angående kommissionens bedömning av dessa frågor innan den antog det ifrågasatta beslutet. I detta beslut angavs att den påstådda överträdelse som Corus gjort sig skyldigt till var mycket allvarlig och att Corus varit medveten om det rättsstridiga i dess ageranden (skäl 161 i det ifrågasatta beslutet). Corus rätt till försvar har således åsidosatts, vilket medför att de böter som företaget påförts skall ogiltigförklaras.

139 Enligt kommissionen har Corus gjort en felaktig tolkning av domen i det ovan i punkt 135 omnämnda målet Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen (punkt 21), eftersom Corus av denna dom har dragit slutsatsen att kommissionen i

meddelandet om anmärkningar skall ange sin provisoriska bedömning av de omständigheter som den avser att beakta vid fastställandet av böterna. I själva verket har domstolen endast krävt att kommissionen skall ange de kriterier som skall tillämpas för att fastställa nämnda belopp. Den tolkning av domen i det ovannämnda målet Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen som Corus förespråkat strider nämligen mot den tolkning som gjorts i domen i det ovan i punkt 135 omnämnda målet Michelin mot kommissionen (punkt 19) och av vilken det framgår att det förhållandet att kommissionen anger vilken nivå man avser att bestämma de ämnade böterna till, innan det företag som är föremål för undersökningen har givits tillfälle att yttra sig angående de framförda anmärkningarna, innebär att kommissionen på ett olämpligt sätt föregår sitt slutgiltiga beslut.

140 Kommissionen anser vidare att Corus argument, som grundas på punkterna 483 och 484 i domen i det ovan i punkt 76 omnämnda Cementmålet, saknar relevans, eftersom dessa punkter rörde frågan huruvida kommissionen i meddelandet om anmärkningar hade angivit sin avsikt att påföra vissa företag böter. I förevarande fall framgår det däremot av skäl 154 i meddelandet om anmärkningar att kommissionen tydligt angivit sin avsikt att påföra Corus böter.

141 Det följer av artikel 15.2 i förordning nr 17 att kommissionen vid fastställandet av böterna måste beakta hur allvarlig den kritiserade överträdelsen är och hur länge den har pågått. Corus borde således i detta avseende ha förstått relevansen av dessa omständigheter. Att överträdelsen skett avsiktligt eller av oaktsamhet är ett villkor för att påföra böter enligt denna bestämmelse, och nämnda förvarning borde ha varit tillräcklig för att informera Corus om kommissionens inställning vad gäller dessa omständigheter. Eftersom riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna för beräkning av böter) offentliggjordes innan meddelandet om anmärkningar skickades till de berörda företagen, borde Corus härav ha dragit slutsatsen att det avtal om uppdelning av marknader som det kritiserades för utgjorde en mycket allvarlig överträdelse av artikel 81.1 EG.

142 Eftersom förstainstansrätten i domen i det ovan i punkt 76 omnämnda Cementmålet fastslog att meddelandet om anmärkningar måste innehålla närmare uppgifter om huruvida överträdelsen skett avsiktligt eller av oaktsamhet och hur allvarlig överträdelsen varit, anser kommissionen att dessa uppgifter kan anges i själva texten i meddelandet om anmärkningar, och inte nödvändigtvis i den del där det hänvisas till artikel 15.2 i förordning nr 17. Kommissionen har i detta hänseende påpekat att Corus ansåg att uppgifterna i meddelandet om anmärkningar angående hur länge överträdelsen hade pågått var tillräckliga. Kommissionen har gjort gällande att Corus i detta hänseende godtog principen att det är nödvändigt att beakta hela meddelandet om anmärkningar, eftersom denna information återfinns i den del av meddelandet om anmärkningar som inte behandlar påförandet av böter. Meddelandet om anmärkningar innehåller en detaljerad beskrivning av överträdelsen av vilken det framgår att kommissionen ansåg att överträdelsen var betydande (se särskilt punkt 147 i meddelandet om anmärkningar). Kommissionen har vad gäller frågan huruvida överträdelsen skett avsiktligt erinrat om att den i detta hänseende enligt rättspraxis inte är skyldig att slå fast att överträdelsen skett avsiktligt i subjektiv mening utan endast att parterna borde ha vetat att deras beteende innebar en överträdelse av artikel 81.1 EG (domstolens dom av den 14 februari 1978 i mål 27/76, United Brands mot kommissionen, REG 1978, s. 207, punkt 299; svensk specialutgåva, volym 4, s. 9). Mot denna bakgrund är det tillräckligt att i meddelandet om anmärkningar ange att parternas beteende var av sådant slag att det objektivt sett kunde anses vara avsiktligt eller oaktsamt.

143 Under alla omständigheter har Corus i punkterna 1.6, 3.14 och 3.15 i sitt svar på meddelandet om anmärkningar uttryckligen framfört argument som syftar till att få överträdelsen att framstå som mindre allvarlig, och Corus har uttryckligen hänvisat till denna omständighet i punkterna 6.3, 6.4 och 6.7 i svaret på meddelandet om anmärkningar. I punkterna 3.12, 3.15 och 4.5–4.9 i detta svar har Corus anfört skäl som motiverar detta beteende innan det i punkterna 6.1 och 6.2 i nämnda svar, under rubriken "Frågor angående böterna", kom till slutsatsen att företaget inte åsidosatt artikel 81.1 EG. Detta innebär att Corus har förnekat att det gjort sig skyldigt till en överträdelse och, i ännu högre grad, en avsiktlig överträdelse. Kommissionen har av dessa omständigheter dragit slutsatsen att Corus har givits tillfälle att ange sin ståndpunkt vad gäller samtliga frågor rörande böterna, och att företaget utnyttjat denna möjlighet. Enligt kommissionen har Corus rätt till försvar således inte åsidosatts. Kommissionen anser under alla omständigheter att det saknas skäl att ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet på denna grund, eftersom det påstådda åsidosättandet av Corus rätt till försvar inte har haft någon negativ inverkan på de praktiska möjligheterna att försvara sig (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 71 omnämnda målet PVC II, punkt 1020).

Förstainstansrättens bedömning

144 Förstainstansrätten påpekar inledningsvis att meddelandet om anmärkningar klart skall ange de väsentliga omständigheter som kommissionen grundar sig på i syfte att de till vilka meddelandet riktar sig skall erhålla de uppgifter som de behöver för att kunna försvara sig mot den konstaterade överträdelsen samt i förekommande fall även mot påförandet av böter. För att iaktta de berördas rätt till försvar har kommissionen således i detta skede av förfarandet en skyldighet att på grundval av den bevisning som kommissionen förfogar över lämna tillräckliga upplysningar om hur länge den påstådda överträdelsen har pågått, hur allvarlig den är och huruvida överträdelsen har skett avsiktligt eller av oaktsamhet (domarna i de ovan i punkt 135 omnämnda målen Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkterna 14, 15 och 21, Micheline mot kommissionen, punkt 20, och Compagnie Maritime Belge Transports m.fl. mot kommissionen, punkt 142).

145 Skyldigheten att lämna upplysningar om hur allvarlig överträdelsen är och huruvida den skett avsiktligt eller av oaktsamhet skulle förlora sitt innehåll om det räckte med endast en hänvisning till artikel 15.2 i förordning nr 17 för att uppfylla denna skyldighet (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 76 omnämnda Cementmålet, punkterna 483 och 484). En skyldighet som endast innebär att kommissionen skall informera de företag till vilka ett meddelande om anmärkningar riktar sig om bestämmelserna i förordning nr 17, vilka de under alla omständigheter förutsätts känna till, vid äventyr av ogiltigförklaring av det antagna överträdelsebeslutet, saknar mening.

146 Mot bakgrund av det föregående konstaterar förstainstansrätten, i motsats till vad kommissionen har hävdat, att kommissionen är skyldig att i meddelandet om anmärkningar avge en kortfattad provisorisk bedömning av hur länge den påstådda överträdelsen har pågått, hur allvarlig den är och huruvida den med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet har skett avsiktligt eller av oaktsamhet. Huruvida denna provisoriska bedömning, som gjorts i syfte att ge de företag till vilka meddelandet om anmärkningar har riktat sig en möjlighet att försvara sig, är tillräcklig måste emellertid bedömas mot bakgrund av lydelsen i rättsakten i fråga samt även mot bakgrund av sammanhanget och samtliga rättsregler som reglerar det

berörda området (se, analogt, förstainstansrättens dom av den 25 juni 1998 i de förenade målen T-371/94 och T-394/94, British Airways m.fl. mot kommissionen, REG 1998, s. II-2405, punkterna 89 och följande punkter).

147 Vad i förevarande fall gäller frågan huruvida överträdelsen skett avsiktligt eller av oaktsamhet anser förstainstansrätten att de uppgifter som lämnats i meddelandet om anmärkningar är tillräckliga för att uppfylla kraven i rättspraxis.

148 Kommissionen har nämligen på flera ställen i meddelandet om anmärkningar preciserat (bland annat i punkterna 129 och 137) att det avtal som träffats inom ramen för Europa-Japan-klubben hade till syfte att dela upp marknaderna för rör med gängade ändar och därigenom begränsa konkurrensen. I ett beslut där det konstateras att det skett överträdelser av konkurrensreglerna är det tillräckligt att kommissionen slår fast att de berörda avsiktligt eller av oaktsamhet har gjort sig skyldiga till ett beteende som objektivt sett är rättsstridigt för att böter skall kunna påföras enligt artikel 15.2 i förordning nr 17. Det är uppenbart att ingåendet av ett avtal om uppdelning av marknader, som det avtal som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, nödvändigtvis har skett avsiktligt, eftersom ett företag inte skulle ingå ett sådant avtal av oaktsamhet.

149 Mot denna bakgrund slår förstainstansrätten fast att meddelandet om anmärkningar inte lämnade någon tveksamhet i förevarande fall beträffande det förhållandet att kommissionen under detta skede i förfarandet ansåg att den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet begåtts avsiktligt.

150 Däremot är de argument som kommissionen framfört beträffande dess provisoriska bedömning av hur allvarlig överträdelsen var inte särskilt övertygande.

151 I meddelandet om anmärkningar påstod kommissionen i punkterna 153 och 154 med hänvisning till lydelsen i artikel 15.2 i förordning nr 17 att den hade för avsikt att påföra böter. I punkt 147 i meddelandet om anmärkningar angav kommissionen visserligen att det rörde sig om ett avtal om uppdelning av marknaderna som innebar en väsentlig (appreciable) begränsning av konkurrensen. Förstainstansrätten konstaterar emellertid att det av detta påstående inte gick att förstå om det enligt kommissionen rörde sig om en "allvarlig" eller "mycket allvarlig" överträdelse i den mening som avses i riktlinjerna för beräkning av böter.

152 Inte heller kommissionens argument om offentliggörandet av nämnda riktlinjer är särskilt övertygande. Om förstainstansrätten ansåg att endast offentliggörandet i sig var tillräckligt för att de företag till vilka meddelandet om anmärkningar riktar sig utifrån beskrivningen av överträdelsen kunde sluta sig till i vilken kategori kommissionen klassificerar överträdelsen, skulle skyldigheten enligt rättspraxis att lämna uppgifter angående hur allvarlig överträdelsen är sakna praktisk mening (ovan punkt 145).

153 Förstainstansrätten slår således fast att meddelandet om anmärkningar i förevarande fall är behäftat med ett fel genom att kommissionen inte i meddelandet om anmärkningar har gjort en provisorisk bedömning av hur allvarlig den ifrågavarande överträdelsen var.

154 Detta konstaterande kan emellertid inte ensamt leda till att det ifrågasatta beslutet ogiltigförklaras. Skyldigheten att i meddelandet om anmärkningar göra en kortfattad provisorisk bedömning av hur länge den påstådda överträdelsen har pågått, hur allvarlig överträdelsen är och huruvida den har skett avsiktligt eller av oaktsamhet utgör inte ett ändamål i sig utan den syftar till att ge den till vilken meddelandet om anmärkningar riktar sig en möjlighet att försvara sig på ett ändamålsenligt sätt (se ovan punkt 146 och, analogt, domen i det ovan i punkt 76 omnämnda Cementmålet, punkt 156).

155 Denna skyldighet hänger således oskiljaktigt samman med principen om rätten till försvar och den måste uppfylla de krav som följer av denna princip (se, analogt, domen i det ovan i punkt 76 omnämnda Cementmålet, punkt 156 och där angiven rättspraxis). Det saknas anledning för gemenskapsdomstolarna att ogiltigförklara gemenskapsåtgärderna på grundval av att vissa uppgifter utelämnats i en förberedande handling såsom i ett meddelande om anmärkningar om detta utelämnande inte har några följdverkningar för det berörda företagets försvar. Förstainstansrätten skall således undersöka huruvida Corus försvar har påverkats av det fel som har fastslagits ovan i punkt 153.

156 I förevarande fall har Corus uttryckligen anfört argument till svar på meddelandet om anmärkningar, särskilt avsnitt 6 i detta meddelande, i syfte att göra den överträdelse som Corus gjort sig skyldig till mindre allvarlig. Corus har särskilt gjort gällande att det följer av den bakgrund mot vilken det berörda avtalet om uppdelning av marknaderna ingicks att den överträdelse som detta företag eventuellt har gjort sig skyldigt till inte är så allvarlig att den motiverar böter (se punkt 6.3 i svaret på meddelandet om anmärkningar), att Corus var på väg att dra sig tillbaka från marknaden för OCTG-rör och sömlösa transportrör och således minska sin roll på dessa marknader vid tidpunkten för överträdelsen (se punkt 6.4 tredje stycket i svaret på meddelandet om anmärkningar) och slutligen att den geografiska räckvidden av Corus deltagande och den produktkategori som berördes av överträdelsen var begränsad (se punkt 6.4 andra stycket respektive punkt 6.5 i svaret på meddelandet om anmärkningar). Förstainstansrätten konstaterar vidare att Corus i avsnitt 3 i sitt svar på meddelandet om anmärkningar har anfört detaljerade argument som rör sakförhållanden avseende dessa omständigheter.

157 Corus har följaktligen inte visat på vilket sätt det administrativa förfarandets förlopp och innehållet i det ifrågasatta beslutet hade kunnat vara annorlunda med avseende på överträdelsens svårighetsgrad och därigenom bötesbeloppet om kommissionen i meddelandet om anmärkningar hade preciserat i vilken svårighetskategori som kommissionen ansåg att avtalet om uppdelning av marknaderna som ingåtts inom ramen för Europa-Japan-klubben skulle klassificeras (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 71 omnämnda målet PVC II, punkt 1021 och där angiven rättspraxis). Enbart Corus påstående i punkt 6.7 i nämnda svar att detta företag antog att det skulle få ett nytt tillfälle att yttra sig angående de kriterier som anges i riktlinjerna för beräkning av böter kan inte förändra Corus rättsliga ställning i detta hänseende.

158 Slutligen påpekar förstainstansrätten i fullständighetens intresse att denna slutsats stöds av att Corus vid förstainstansrätten i huvudsak har framfört samma argument (se punkterna 161 och följande punkter) som de som anförts i avsnitt 6 i svaret på meddelandet om anmärkningar (se ovan punkt 156) i syfte att särskilt ifrågasätta bedömningen i skäl 159–165 i det ifrågasatta beslutet av hur allvarlig den överträdelse var som fastställts i artikel 1 i nämnda beslut. Gemenskapsdomstolen har emellertid full prövningsrätt när det gäller att ompröva det bötesbelopp som påförts med stöd av artikel 17 i förordning nr 17. Detta innebär att om en av parterna anser att kommissionen har gjort en oriktig bedömning av en av de omständigheter som rör denna fråga, kan den parten vid förstainstansrätten anföra samtliga argument som kan utgöra stöd för detta påstående.

159 Även om kommissionen hade angivit sin provisoriska bedömning av överträdelsens svårighetsgrad i meddelandet om anmärkningar, saknas det under förevarande omständigheter anledning att anta att Corus i sitt svar på meddelandet om anmärkningar skulle ha framfört argument som väsentligen skiljer sig från dem som anförts i avsnitt 6 i nämnda svar.

160 Mot denna bakgrund kan talan inte vinna bifall på förevarande grund, och yrkandet om ogiltigförklaring av böterna kan följaktligen inte bifallas.

Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet

Grunden avseende oriktig bedömning av överträdelsens svårighetsgrad

Parternas argument

161 Corus har gjort gällande att om det antas att företaget har deltagit i den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, innebar den omständigheten att

det var på väg att dra sig tillbaka från marknaden för sömlösa rör att dess affärsmässiga ställning i stor utsträckning skilde sig från den ställning som de andra tillverkarna som var föremål för åtgärder hade. Kommissionen borde ansett att överträdelsen var mindre allvarlig med avseende på detta företag och därigenom fastställt grundbeloppet för böterna till en lägre nivå än för de andra företag som deltagit i överträdelsen.

162 Corus har framhållit att dess verksamhet traditionellt var orienterad mot marknaden i Förenade kungariket, vilken enligt kommissionen var "halvskyddad" (skäl 62 i det ifrågasatta beslutet) och på vilken de japanska tillverkarna var betydelsefulla konkurrenter. Dessutom bestod Corus försäljning av sömlösa OCTG-rör på denna marknad väsentligen av premiumrör med gängade ändar och inte av de standardrör med gängade ändar som avsågs i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Enligt Corus borde kommissionen således även ha beaktat dessa faktorer vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som Corus gjort sig skyldigt till.

163 Corus har vidare erinrat om att kommissionen ansåg att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet var sidoordnad i förhållande till den överträdelse som fastställts i artikel 1 i nämnda beslut. En eventuell ogiltigförklaring av nämnda artikel 2 måste nödvändigtvis påverka svårighetsgraden av Corus påstådda deltagande i den huvudsakliga överträdelse som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet.

164 Kommissionen har påpekat att den uttryckligen i skälen 106 och 162 i det ifrågasatta beslutet har beaktat att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i nämnda beslut endast hade begränsade verkningar, och kommissionen nedsatte följaktligen bötesbeloppet. Corus argument att dess deltagande i överträdelsen hade en begränsad inverkan saknar således relevans i detta förfarande.

165 Vidare anser kommissionen att en eventuell ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte skulle ha någon inverkan på bötesbeloppet, eftersom något separat bötesbelopp, såsom Corus har erinrat om, inte påförts i enlighet med denna artikel.

Förstainstansrättens bedömning

166 Det skall inledningsvis påpekas att även om kommissionen inte uttryckligen har åberopat riktlinjerna i det ifrågasatta beslutet, har den inte desto mindre fastställt bötesbeloppet med tillämpning av den beräkningsmetod som kommissionen ålagt sig att tillämpa (se domen i det ovan i punkt 116 omnämnda målet Hercules Chemicals mot kommissionen, punkt 53, som fastställts efter överklagande i dom av den 8 juli 1999 i mål C-51/92 P, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1999, s. I-4235, och där angiven rättspraxis).

167 I punkt 1 A i riktlinjerna för beräkningen av böter anges att vid "bedömningen av överträdelsens allvar skall man beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden". I skäl 159 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen framhållit att den faktiskt har beaktat dessa tre kriterier för att bedöma hur allvarlig överträdelsen är.

168 I skäl 161 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen emellertid i huvudsak grundat sig på arten av det rättsstridiga beteendet hos samtliga företag för att komma till slutsatsen att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet är "mycket allvarlig". Kommissionen har i detta hänseende gjort gällande att det kritiserade avtalet om uppdelning av marknaderna var av allvarlig konkurrensbegränsande art och att det utgjorde hinder för en väl fungerande inre marknad, att det varit fråga om ett uppsåtligt rättsstridigt handlande samt att det system som genomförts för att begränsa konkurrensen var hemligt och institutionaliserat. Kommissionen har även i samma skäl 161 beaktat det förhållandet att "de fyra medlemsstater som berörs [vidare] står ... för merparten av konsumtionen av sömlösa OCTG-rör och sömlösa transportrör inom gemenskapen och [alltså] utgör ... en betydande geografisk marknad".

169 Däremot har kommissionen i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet konstaterat att "överträdelsens konkreta inverkan på marknaden [varit] begränsad" med hänsyn till att de två specifika produkter som omfattades av denna överträdelse, nämligen OCTG-rör av standardtyp och "projekttransportrör", bara motsvarade omkring 19 procent av förbrukningen av sömlösa OCTG-rör och sömlösa transportrör inom gemenskapen och att svetsade rör, på grund av den tekniska utvecklingen, kunde täcka en del av efterfrågan på sömlösa rör.

170 I skäl 162 i det ifrågasatta beslutet klassificerade kommissionen först överträdelsen i överträdelsekategorin "mycket allvarlig" mot bakgrund av de faktorer som angavs i skäl 161. Den beaktade därefter att det såvitt avser de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktat sig endast förekommit en relativt ringa handel med produkterna i fråga i de fyra berörda medlemsstaterna (73 miljoner euro per år). Denna hänvisning till storleken på den berörda marknaden motsvarar bedömningen i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet av den begränsade inverkan som överträdelsen haft på marknaden. Kommissionen beslutade således att med hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad enbart påföra ett bötesbelopp på 10 miljoner euro. I riktlinjerna för beräkning av böter anges i princip att ett belopp på "över 20 miljoner euro" skall påföras för en överträdelse i denna kategori. Förstainstansrätten anser att det förhållandet att det belopp som fastställts i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad nedsatts till 50 procent av det minsta belopp som normalt påförs för en "mycket allvarlig" överträdelse på ett korrekt sätt motsvarar överträdelsens begränsade inverkan på marknaden i förevarande fall.

171 Slutligen har kommissionen i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet konstaterat att samtliga företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktat sig var stora, vilket innebar att det inte fanns anledning att härvid differentiera bötesbeloppen.

172 Det skall i detta hänseende påpekas att kommissionen vid denna bedömning till stor del grundade sig på överträdelsens art för att slå fast att denna var mycket allvarlig. Det framgår av Vallourecs anteckningar, som bland annat åberopas i skälen 62, 67, 78 och 80 i det ifrågasatta beslutet, att Corus och Vallourec hade ett synnerligen nära samarbete.

173 Vad gäller Corus argument att detta företag var på väg att dra sig tillbaka från marknaden för OCTG-rör och transportrör och att det således befann sig i en annan affärsmässig situation än de andra företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig, påpekar förstainstansrätten för det första att ett företags subjektiva skäl för en överträdelse inte är relevanta vid den objektiva bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är. Så länge Corus inte hade dragit sig tillbaka ifrån de berörda marknaderna utan fortsatte att aktivt delta i den kritiserade överträdelsen, saknar det relevans huruvida företagets deltagande på nämnda marknader bara var tillfälligt.

174 Det skall däremot påpekas att kommissionen i skäl 92 i det ifrågasatta beslutet konstaterade att Corus hade sålt sin gängningsverksamhet till Vallourec den 22 februari 1994 och att överträdelsen i Corus fall, såsom angivits i artikel 1.2 i nämnda beslut, omfattade perioden 1990–februari 1994. Det framgår av skäl 166 i det ifrågasatta beslutet att den överträdelse som lagts Corus till last enbart beaktades för en period av fyra år, det vill säga från år 1990 till år 1994. Detta bekräftas av att grundbeloppet för Corus i skäl 167 fastställdes till 14 miljoner euro. Mot bakgrund av den sammantagna lydelsen i det ifrågasatta beslutet, slår förstainstansrätten fast att år 1990, men inte år 1994, ingick i denna beräkning.

175 Det saknas således skäl att i förevarande fall anse att Corus rättsstridiga beteende, med hänsyn till bland annat det nära samarbete som förelåg mellan Corus och Vallourec, till sin art var mindre allvarligt än beteendet hos de andra företag som deltagit i överträdelsen. Beaktandet av den kortare tid som överträdelsen enligt artikel 1 i det ifrågasatta beslutet pågick med avseende på Corus är, såsom beskrivits i föregående punkt, tillräckligt för att avspegla det förhållandet att detta företag hade dragit sig tillbaka från marknaden för rör med gängade ändar i februari 1994.

176 Det skall vidare erinras om att ett företag kan hållas ansvarigt för en övergripande samverkan även om det har styrkts att detta företag endast har deltagit direkt i en eller flera delar som tillsammans utgör denna samverkan om företaget dels kände till eller nödvändigtvis borde ha känt till att den samordning i vilken det deltog, särskilt

genom regelbundna möten som hållits under flera år, ingick i en plan som syftade till att snedvrida konkurrensen och dels att denna plan omfattade samtliga de delar som tillsammans utgjorde den konkurrensbegränsande samverkan (domen i det ovan i punkt 71 omnämnda målet PVC II, punkt 773). Mot bakgrund av det ovan angivna synnerligen nära samarbetet mellan Corus och Vallourec (se även skälen 62, 67, 78 och 80 i det ifrågasatta beslutet), är det uppenbart att Corus var direkt inblandat i utarbetandet av en gemensam strategi inom ramen för Europa-Japan-klubben och att detta företag kände till samtliga detaljer i det avtal om uppdelning av marknaderna som utgjort den kritiserade överträdelsen. I förevarande fall finns det inget skäl att anse att Corus inte var ansvarigt för den övergripande samverkan.

177 Vad gäller den omständigheten att offshoremarknaden i Förenade kungariket, som var en viktig sektor inom Corus inrikesmarknad, inte var särskilt skyddad, framgår det av Vallourecs anteckningar (se skälen 62, 67, 78 och 80 i det ifrågasatta beslutet) och handlingarna "anteckningar till ordförandena" och "g) japansk" ("g) Japanese", vilken återfinns på sidan 4909 i kommissionens akt) (se skäl 84) som upprättats av anställda vid Corus, att detta företag i största möjliga mån försökte begränsa den japanska försäljningen på denna marknad. Under dessa omständigheter kan Corus inte dra fördel av detta begränsade skydd och påstå att den överträdelse som företaget gjort sig skyldigt till inte var "mycket allvarlig". Dessutom påverkar det förhållandet att den brittiska offshoremarknaden hade ett begränsat skydd inte kommissionens konstaterande i skäl 161 i det ifrågasatta beslutet att den berörda geografiska marknaden var en omfattande marknad.

178 Vad gäller Corus argument om den begränsade inverkan som företagets deltagande i överträdelsen hade på marknaderna i fråga på grund av att det bland annat förelåg japansk konkurrens på Corus inhemska marknad och på grund av att företaget i huvudsak sålde OCTG-premiumrör och inte OCTG-standardrör, erinrar förstainstansrätten om att kommissionen beaktade överträdelsens begränsade inverkan på marknaderna genom att fastställa ett belopp i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad som uppgick till 50 procent av det minsta belopp som normalt påförs för en "mycket allvarlig" överträdelse (ovan punkt 170).

179 I punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkningen av böter ges visserligen en möjlighet att "i vissa fall variera de belopp som fastställs inom var och en av de ovan angivna [tre] kategorierna för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den faktiska påverkan på konkurrensen av varje företags förfarande i samband med överträdelsen". Enligt detta stycke kan ett sådant förfarande vara lämpligt "särskilt när det är stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma slag".

180 Det följer emellertid av uttrycken i "vissa fall" och "särskilt" i riktlinjerna för beräkning av böter att en variation i förhållande till de enskilda företagens storlek inte utgör ett systematiskt beräkningssteg som kommissionen har ålagt sig att utföra utan en möjlighet till flexibilitet som kommissionen lämnat åt sig i ärenden där det är nödvändigt. Det skall i detta sammanhang erinras om den rättspraxis enligt vilken kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning, som ger den möjlighet att beakta eller att inte beakta vissa omständigheter när den fastställer det bötesbelopp som den avser att ålägga, bland annat vad avser omständigheterna i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, domstolens beslut av den 25 mars 1996 i mål C-137/95 P, SPO m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. I-1611, punkt 54, och domstolens dom av den 17 juli 1997 i mål C-219/95 P, Ferriere Nord mot kommissionen, punkterna 32 och 33, samt domen i det ovan i punkt 131 omnämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 465; se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-309/94, KNP BT mot kommissionen, REG 1998, s. II-1007, punkt 68). Med hänsyn till den ovan angivna lydelsen i punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter, anser förstainstansrätten att kommissionen har behållit ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller möjligheten att variera böterna i förhållande till respektive företags storlek.

181 I detta avseende skall det även erinras om att böterna avser att fylla en avskräckande funktion inom konkurrensrätten (se, i detta hänseende, punkt 1 A fjärde stycket i riktlinjerna för beräkning av böter). Med hänsyn till att de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig var stora företag, vilket angivits i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet, hade en ännu större nedsättning av det belopp som fastställts i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad kunnat frånta böterna deras avskräckande verkan.

182 Förstainstansrätten anser således att kommissionen inte har överskridit gränserna för det utrymme för skönsmässig bedömning som konstaterats ovan i punkt 180, genom att inte i förevarande fall tillämpa punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter.

183 Vad gäller Corus argument att en eventuell ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet borde påverka det bötesbelopp som påförts till följd av den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i nämnda beslut, påpekar förstainstansrätten endast att något bötesbelopp inte påfördes för den överträdelse som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, och kommissionen beaktade inte denna överträdelse när den fastställde beloppet för de böter som faktiskt påfördes Corus (skäl 164 i det ifrågasatta beslutet). Detta argument saknar följaktligen relevans.

184 Av ovanstående följer att talan inte kan vinna bifall på förevarande grund.

Huruvida principen om skydd för berättigade förväntningar har åsidosatts

Parternas argument

185 Corus har gjort gällande att kommissionen har åsidosatt de förväntningar som företaget var berättigat att hysa till följd av punkt D 2 i meddelandet om samarbete genom att inte bevilja Corus någon nedsättning av bötesbeloppet. Enligt denna bestämmelse bör ett företag som inte bestrider de faktiska omständigheterna i meddelandet om anmärkningar beviljas en nedsättning med mellan 10 och 50 procent av det bötesbelopp som påförts företaget innan något avdrag för samarbete gjorts. Corus har även framhållit att kommissionen själv i meddelandet om samarbete uttryckligen har medgivit att detta meddelande skulle kunna ge upphov till berättigade förväntningar hos företagen. Corus har slutligen åberopat domen i det ovan i punkt 116 omnämnda målet Hercule Chemicals i syfte att det skall tolkas analogt.

186 Vad gäller kommissionens argument att meddelandet om samarbete inte har givit upphov till berättigade förväntningar hos Corus, eftersom detta meddelande offentliggjordes år 1996, påpekar förstainstansrätten endast att meddelandet om anmärkningar skickades till Corus år 1999. Kommissionen har för övrigt uttryckligen grundat sig på meddelandet om samarbete i det ifrågasatta beslutet för att sätta ned de bötesbelopp som påförts Vallourec och Dalmine.

187 Corus har vidare påpekat att det följer av rättspraxis att den underliggande tanken med att sätta ned böterna för de företag som förklarar sig inte bestrida de omständigheter som kommissionen anfört till stöd för sina anklagelser är att detta medgivande av de påstådda faktiska omständigheterna kan åberopas som bevisning för att dessa påståenden är välgrundade, vilket således innebär att kommissionens uppgift att konstatera och vidta åtgärder mot överträdelser av konkurrensrätten underlättas (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-308/94, REG 1998, s. II-925, punkt 256).

188 I förevarande fall har Corus i punkt 1.5 i sitt svar på meddelandet om anmärkningar anfört att företaget i huvudsak inte bestred de faktiska omständigheterna avseende den överträdelse som senare fastställdes i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, samtidigt som företaget emellertid bestred att det förelåg en överträdelse. Corus har hävdat att det är nödvändigt att göra skillnad mellan de påstådda faktiska omständigheterna och den rättsliga kvalificeringen av dessa. Corus anser härvid att det förhållandet att ett företag bestrider den rättsliga kvalificeringen inte minskar nyttan av den samarbetsvilja som företaget visat genom att medge de faktiska omständigheterna som sådana. Corus har gjort gällande att kommissionen i andra beslut på området för rättsstridig samverkan har beviljat nedsättning av företagens bötesbelopp trots att dessa företag hade bestritt att det förekommit en sådan samordning som utgjorde en överträdelse eller hade gjort gällande att de inte hade deltagit i denna samordning (se kommissionens beslut 98/247/EKSG av den 21 januari 1998 om ett förfarande för tillämpning av artikel 65 i Parisfördraget (ärende nr IV/35.814 — Legeringspåslag) (EGT L 100, s. 55), skälen 98–100, och kommissionens beslut 1999/60/EG av den 21 oktober 1998 om ett förfarande enligt artikel 85 i EG-fördraget (ärende nr IV/35.691/E-4: Kartellen för fjärrvärmerör) (EGT L 24, s. 1), skäl 180). Corus anser att det på samma sätt borde ha beviljats en nedsättning av det bötesbelopp som påförts företaget.

189 Kommissionen har beträffande Corus argument som grundas på dess påstådda samarbete för det första hävdat att meddelandet om samarbete offentliggjordes år 1996. Eftersom Corus i februari 1994 hade upphört med de överträdelser som fastställts i det ifrågasatta beslutet, har detta meddelande inte tillämpats i detta sammanhang.

190 Corus bestred dessutom i sitt svar på meddelandet om anmärkningar, i synnerhet punkt 3.15 i detta, angående den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, inte bara bedömningen av de faktiska omständigheterna utan även att det alls skulle ha förelegat ett rättsstridigt avtal. Till följd av detta agerande var kommissionen skyldig att styrka de omständigheter som påtalats i meddelandet om anmärkningar. Corus inställning har således inte underlättat kommissionens uppgift. Av denna anledning kan samarbetet inte anses utgöra ett sådant samarbete som motiverar en nedsättning av bötesbeloppet (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-347/94, Mayr-Melnhof mot kommissionen, REG 1998, s. II-1751, punkt 309 och där angiven rättspraxis, samt punkt 332). Förstainstansrätten har härvid uttryckligen fastslagit att ett företag som har bestridit att det har deltagit i en överträdelse av artikel 81.1 EG inte har rätt att erhålla en nedsättning av bötesbeloppet på grund av samarbete (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkt 59, och i mål T-338/94, Finnboard mot kommissionen, REG 1998, s. II-1617, punkterna 262 och 363).

191 Av det föregående har kommissionen dragit slutsatsen att Corus har fortsatt att bestrida de faktiska omständigheter som har fastställts i det beslut som har ifrågasatts vid förstainstansrätten. Om det antas att Corus borde ha beviljats en nedsättning av bötesbeloppet på grund av dess samarbete, anser kommissionen att det finns skäl att begära att förstainstansrätten skall undanröja denna nedsättning och därvid höja det ifrågavarande bötesbeloppet. I så fall skulle det vara fråga om ett företag som har beviljats en nedsättning av bötesbeloppet på grund av samarbete men som samtidigt har bestridit de faktiska omständigheterna i sin ansökan. I en sådan situation är den ifrågavarande begäran berättigad i enlighet med den sista meningen i meddelandet om samarbete. Corus skulle således i förevarande förfarande vara tvunget att välja mellan de grunder och argument genom vilka detta företag ifrågasätter att det förelåg en överträdelse och det argument som grundar sig på meddelandet om samarbete, eftersom dessa två delar av ansökan är oförenliga.

Förstainstansrättens bedömning

192 Förstainstansrätten påpekar inledningsvis att meddelandet om samarbete som offentliggjordes år 1996 kan ha lett till att Corus i sitt svar på meddelandet om anmärkningar av den 20 april 1999 gjorde gällande att det "i huvudsak" (substantially) inte bestred de faktiska omständigheterna rörande Europa-Japan-klubben. Det finns således inte någon tidsmässig aspekt som hindrar att meddelandet om samarbete kunde ge upphov till berättigade förväntningar hos detta företag.

193 Beträffande frågan huruvida en nedsättning av det bötesbelopp som påförts Corus i förevarande fall var motiverad mot bakgrund av meddelandet om samarbete, vilket i sådana fall skulle innebära att principen om skydd för berättigade förväntningar har åsidosatts, påpekar förstainstansrätten för det första att det endast är befogat att nedsätta böterna om företaget har agerat på ett sådant sätt att det har underlättat kommissionens uppgift bestående i att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser av gemenskapens konkurrensregler (domen i det ovan i punkt 190 omnämnda målet Mayr-Melnhof mot kommissionen, punkt 309 och där angiven rättspraxis, samt punkt 332). Det är således enligt detta meddelande inte tillräckligt att ett företag allmänt påstår att det inte bestrider de anförda omständigheterna, om detta påstående med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet inte är till någon som helst nytta för kommissionen.

194 I förevarande fall har kommissionen i meddelandet om anmärkningar bland annat påstått att medlemmarna i Europa-Japan-klubben hade ingått ett konkurrensbegränsande avtal med syfte och verkan att dela upp marknaderna. Corus har gjort gällande att det inte bestred de faktiska omständigheterna i detta hänseende och att det samtidigt i punkt 1.7 i sitt svar på meddelandet om anmärkningar, och åter i punkt 3.15 andra stycket i detta svar, påstått att de konkurrensbegränsande verkningarna av ett sådant avtal, om det hade förelegat, skulle ha varit oansenliga, vilket innebär att den affärsmässiga grunden för ett sådant avtal kan ifrågasättas och att det därmed även kan ifrågasättas huruvida det förelåg ett avtal. Corus har vid förstainstansrätten gjort gällande att det är nödvändigt att skilja på de faktiska omständigheterna som sådana, vilka Corus inte har bestridit, och den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter, vilken det bestrider.

195 Förstainstansrätten konstaterar emellertid att i det specifika fallet, med ett avtal som oberoende av eventuella verkningar har till syfte att dela upp marknaderna, är ett erkännande av att uppgifterna om de faktiska omständigheterna är riktiga tillräckligt för att styrka de två väsentliga delarna i en överträdelse av artikel 81.1 EG, nämligen att det föreligger ett avtal och att detta avtal har ett konkurrensbegränsande syfte.

196 Dessutom påpekar förstainstansrätten att kommissionen i förevarande fall i allt väsentligt har åberopat samma bevisning i meddelandet om anmärkningar som i det ifrågasatta beslutet och att en stor del av bevisningen, i synnerhet Verlucas uttalanden och de olika anteckningarna från Vallourec, rör innehållet i de strategiska diskussioner om samverkan som fördes mellan medlemmarna i Europa-Japan-klubben angående bland annat gemenskapsmarknaderna (se bland annat punkterna 56, 60, 63 och 65 i meddelandet om anmärkningar och skälen 62, 67, 73 och 78 i det ifrågasatta beslutet).

197 Det kan således konstateras att Corus i sitt svar på meddelandet om anmärkningar saknade fog att ifrågasätta sitt deltagande i avtalet och det konkurrensbegränsande syfte som utgjorde den överträdelse som senare konstaterades i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet utan att därvid ifrågasätta de faktiska omständigheterna avseende de ifrågavarande diskussionerna och deras innehåll.

198 Av det föregående följer att det förhållandet att Corus i sitt svar på meddelandet om anmärkningar ifrågasatte huruvida det förelåg något avtal väckte tvivel rörande värdet av Corus påstående i samma svar att det inte bestred de faktiska omständigheterna. Detta gör att räckvidden av nämnda påstående är tvetydigt. Denna tvetydighet förstärks av det förhållandet att Corus minskade betydelsen av sitt påstående genom att med användning av ordet substantially (i huvudsak) ange att det inte bestred de faktiska omständigheterna utan att för den skull förklara vilka omständigheter som berördes av detta undantag.

199 Mot denna bakgrund var det under det administrativa förfarandet omöjligt för kommissionen, liksom det är omöjligt för förstainstansrätten i förevarande förfarande, att bringa klarhet i vilka exakta omständigheter som Corus medgav och med stöd av vilka kommissionens uppgift hade kunnat underlättas. Härav följer att Corus medgivande av de påstådda faktiska omständigheterna i meddelandet om anmärkningar i förevarande fall inte motiverar en nedsättning av bötesbeloppet med stöd av meddelandet om samarbete såsom det tolkats i rättspraxis.

200 Mot denna bakgrund kan talan inte bifallas på förevarande grund.

Huruvida principen om likabehandling åsidosatts

Parternas argument

201 Corus har först och främst anfört att principen om likabehandling enligt fast rättspraxis åsidosätts när lika situationer behandlas olika och olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domstolens dom av den 13 december 1984 i mål 106/83, Sermide, REG 1984, s. 4209, punkt 28, och av den 28 juni 1990 i mål C-174/89, Hoche, REG 1990, s. I-2681, punkt 25, samt, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 15 mars 1994 i mål T-100/92, La Pietra mot kommissionen, REGP 1994, s. I-A-83 och s. II-275, punkt 50). Corus har tillagt att denna princip ofta tillämpas i samband med att böter åläggs (förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i det ovan i punkt 116 nämnda målet Hercules Chemicals mot kommissionen, punkt 295, samt dom av den 6 april 1995 i mål T-141/89, Trefileurope mot kommissionen, REG 1995, s. II-791, punkt 185, i mål T-142/89, Boël mot kommissionen, REG 1995, s. II-867, punkterna 128–135, i mål T-143/89, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1995, s. II-917, punkterna 54–56, i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkterna 57–61, av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Megen Sports

mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 56, och domarna i de ovan i punkt 190 nämnda målen Finnboard mot kommissionen och Mayr-Melnhof mot kommissionen, punkterna 334–336 och 352–354).

202 Corus anser att Vallourec, som åtnjutit en nedsättning av bötesbeloppet med 40 procent, inskränkt sig till att i enlighet med sina rättsliga förpliktelser besvara frågor som ställdes under en kontroll på platsen som utfördes av kommissionens tjänstemän. Detta gjorde även Corus. Företaget har i detta hänseende anfört att Verlucas uttalanden avgavs som svar på frågor som kommissionen ställde till Vallourec.

203 Dalmine, som åtnjutit en nedsättning av bötesbeloppet med 20 procent, upplyste endast kommissionen om att företaget inte bestred att uppgifterna om omständigheterna var riktiga, men medgav för den skull inte att det varit delaktigt i en överträdelse. Detta företag samarbetade således inte mer än Corus. Det är således uppenbart att Corus utsatts för en olikhet i behandlingen som kommissionen inte motiverat i sitt svaromål. Dalmine samarbetade till och med i mindre grad än Corus, bland annat eftersom det först vägrade att lämna kommissionen upplysningar som denna begärt och eftersom det i syfte att motivera sin vägran att besvara vissa frågor därefter åberopade rätten att inte vittna mot sig självt i sitt svar på meddelandet om anmärkningar och i samband med den talan som detta företag väckte mot det beslut som kommissionen fattade med avseende på detta företag med stöd av artikel 11.5 i förordning nr17. Denna talan avvisades. Dalmine har vidare bestritt att de beslut var rättenliga som kommissionen lade till grund för sina kontroller i december 1994 och har därmed även bestritt att kommissionen kunde använda de handlingar den påträffat under dessa kontroller (skäl 118 i det ifrågasatta beslutet).

204 Corus anser i övrigt att det framgår av det ifrågasatta beslutet (skäl 174) att de japanska sökandena inte i egentlig mening samarbetade med kommissionen och att de under det administrativa förfarandet bestred att ett avtal förelegat, vilket gör att deras ställning skiljer sig från Corus. I likhet med Dalmine bestred de japanska

tillverkarna att de beslut var rättenliga som kommissionen lade till grund för sina kontroller i december 1994 och att kommissionen kunde använda de handlingar som den hade påträffat under dessa kontroller. Av det ifrågasatta beslutet framgår även (skäl 174) att Mannesmann inte tydligt angav om företaget bestred omständigheterna och att detta företag vägrade att lämna kommissionen vissa av de upplysningar som denna begärt genom beslut som fattades med stöd av artikel 11.5 i förordning nr 17. Kommissionen har således åsidosatt principen om likabehandling genom att vägra att sätta ned det bötesbelopp som den hade ålagt sökanden och därmed behandla Corus på samma sätt som Mannesmann och de fyra japanska tillverkarna.

205 Kommissionen har först och främst invänt att den har ett utrymme för skönsmässig bedömning när den fastställer bötesbelopp och att begreppet likabehandling i fråga om böter skall tolkas mot bakgrund av denna regel (domen i det ovan i punkt 201 nämnda målet Martinelli mot kommissionen, punkt 59). Denna princip skall i vart fall bara tillämpas när lika situationer behandlas olika (domen av den 17 december 1991 i det ovan i punkt 116 nämnda målet Hercules Chemicals mot kommissionen, punkt 295).

206 Kommissionen har hävdat att det i förevarande fall förelåg objektiva skillnader mellan Corus situation och situationen för de övriga av dem till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig. För det första lämnade Vallourec kommissionen ett skriftligt uttalande som var till stor nytta (Verlucas uttalande av den 17 september 1996, se särskilt skälen 53 och 170 i det ifrågasatta beslutet). Vidare bestred detta företag inte de faktiska omständigheter som kommissionen hade lagt till grund för meddelandet om anmärkningar. För det andra har Dalmine otvetydigt inte bestritt de omständigheter som kommissionen lagt till grund för sitt beslut (skäl 172 i det ifrågasatta beslutet), medan Corus ifrågasatt till och med att ett avtal förelegat. Även om kommissionen begick ett misstag när den satte ned de bötesbelopp som ålagts Vallourec och Dalmine, är detta argument verkningslöst i samband med ett yrkande från Corus att bötesbeloppet skall sättas ned. Oavsett vilken situation de övriga företagen befann sig i är det slutligen betydelselöst om skälen till att Corus inte

åtnjutit en nedsättning av det bötesbelopp som ålagts företaget skiljer sig från skälen till att Mannesmann och de japanska tillverkarna inte åtnjutit någon nedsättning, eftersom Corus inte uppfyllde de krav som i detta hänseende ställs i meddelandet om samarbete.

Förstainstansrättens bedömning

207 Vid bedömningen av företagens samarbete får kommissionen inte bortse från principen om likabehandling, som utgör en allmän gemenskapsrättslig princip och som enligt fast rättspraxis åsidosätts i de fall då lika situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757, punkt 237 och där angiven rättspraxis).

208 Förstainstansrätten erinrar även om att det endast är befogat att sätta ned ett bötesbelopp om det berörda företagets agerande har underlättat kommissionens uppgift att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser mot gemenskapens konkurrensregler (domen i det ovan i punkt 190 nämnda målet Mayr-Melnhof mot kommissionen, punkt 309 och där angiven rättspraxis, punkt 332 och punkt 193 ovan).

209 Det skall konstateras att det med avseende på det sistnämna kriteriet i förevarande fall föreligger objektiva och betydelsefulla skillnader mellan situationen för Corus, Vallourec och Dalmine.

210 För det första har Vallourec inte endast underlåtit att bestrida de faktiska omständigheter på vilka kommissionen grundat meddelandet om anmärkningar, utan företaget har även till skillnad från Corus lämnat skriftliga uttalanden, särskilt Verlucas uttalanden av den 17 september och den 14 oktober 1996, som varit till stor nytta för kommissionen (se särskilt skälen 60, 62, 72 och 108 i det ifrågasatta beslutet).

211 Ingen av Corus företrädare har någonsin lämnat ett skriftligt uttalande med ett bevisvärde jämförbart med Verlucas uttalanden. Corus svar av den 31 oktober 1997, vilket angetts i skäl 66 i det ifrågasatta beslutet, är nämligen av begränsad omfattning och har ett begränsat bevisvärde, i synnerhet som det inte framgår tydligt huruvida Corus hade för avsikt att återta svaret med avseende på sömlösa rör genom en skrivelse av den 30 mars 1999, som ställdes till kommissionen (se domen i de ovan i punkt 129 nämnda förenade målen JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkterna 305–308).

212 Beträffande den av Corus anförda omständigheten att Verlucas uttalanden avgavs till svar på frågor som kommissionen ställt endast till Vallourec är det tillräckligt att konstatera att kommissionen under undersökningsförfarandet ingalunda är skyldig att ställa samma frågor till samtliga företag som den misstänker har deltagit i en överträdelse. En sådan skyldighet skulle nämligen begränsa kommissionens handlingsfrihet i samband med dess undersökningar i konkurrensfrågor och därmed vara till skada för dessa undersökningars effektivitet.

213 Om företagen under samma skede av det administrativa förfarandet och under liknande omständigheter ger kommissionen motsvarande upplysningar avseende de sakomständigheter som lagts dem till last skall deras samarbete förvisso anses vara likvärdigt (domen i de ovan i punkt 207 nämnda förenade målen Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, punkt 243).

214 Det är emellertid uppenbart att detta inte varit fallet i förevarande mål (se ovan punkt 211). Denna rättspraxis kan därför inte tillämpas.

215 Det är såväl i förevarande mål som i mål T-50/00, Dalmine mot kommissionen, vilket förenats med förevarande mål med avseende på förhandlingen, i enlighet med konstaterandet i skäl 172 i det ifrågasatta beslutet utrett att Dalmine inte bestritt de faktiska omständigheter på vilka kommissionen grundat det ifrågasatta beslutet. I sitt svar på meddelandet om anmärkningar angav Corus visserligen att företaget inte bestred de omständigheter som kommissionen gjort gällande med avseende på den överträdelse som senare fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, men såsom angivits ovan i punkterna 192–199 är detta påstående inte tillräckligt för att motivera en sänkning av det bötesbelopp som ålagts Corus, eftersom påståendet var vagt och tvetydigt.

216 För att komma fram till att kommissionen inte gjort sig skyldig till olika behandling i detta avseende är det därför tillräckligt att konstatera att Dalmine inte klandrats för någon liknande tvetydighet i fråga om företagets medgivande av de faktiska omständigheterna. Beträffande de övriga omständigheter som Corus åberopat till stöd för uppfattningen att Dalmine samarbetat i mindre utsträckning än Corus anger förstainstansrätten att dessa avser att Dalmine, innan meddelandet om anmärkningar avsändes, vägrade att lämna upplysningar och att kommissionen inte angett att Dalmine samarbetat på något sätt med avseende på denna del av undersökningen.

217 Härav följer att kommissionen haft fog att anse att dessa omständigheter inte inverkade på det förhållandet att Dalmine medgav de faktiska omständigheterna i sitt svar på meddelandet om anmärkningar och därmed inte heller på den nedsättning med 20 procent som kommissionen av detta skäl beviljat Dalmine i enlighet med meddelandet om samarbete.

218 Såsom kommissionen anfört är det slutligen betydelselöst att skälen till att Corus inte kunnat åtnjuta en nedsättning av bötesbeloppet skiljer sig från skälen till att Mannesmann och de japanska tillverkarna inte kunnat åtnjuta en nedsättning, eftersom det ovan fastställts att Corus inte uppfyller de villkor som i detta avseende uppställs i meddelandet om samarbete, oavsett vilken situation de övriga företagen befann sig i.

Beräkningen av bötesbeloppet

219 Av vad som anförts följer att det bötesbelopp som ålagts Corus skall sättas ned för att beakta att överträdelsens varaktighet fastställs till tre år i stället för fyra år.

220 Eftersom den metod för beräkning av böter som anges i riktlinjerna för beräkning av böter och som kommissionen använt i förevarande fall inte kritiserats i sig, skall förstainstansrätten, med utövande av sin fulla prövningsrätt, tillämpa denna metod med avseende på slutsatsen i föregående punkt.

221 Grundbeloppet för böterna fastställs därför till 10 miljoner euro, ökat med 10 procent för varje år överträdelsen pågått, det vill säga med totalt 30 procent, vilket resulterar i ett belopp på 13 miljoner euro. Detta belopp skall därefter minskas

med 10 procent med hänsyn till förmildrande omständigheter i enlighet med skälen 168 och 169 i det ifrågasatta beslutet, vilket medför att det slutgiltiga beloppet för Corus uppgår till 11,7 miljoner euro i stället för 12,6 miljoner euro.

Yrkandet att kommissionen skall åläggas att återbetala bötesbeloppet, eller i andra hand det belopp bötesbeloppet nedsatts med, jämte ränta

222 Det har vid flera tillfällen slagits fast att svarandeinstitutionen, efter en dom om ogiltigförklaring, vilken har retroaktiv verkan (*ex tunc*) och således syftar till att retroaktivt undanröja den ogiltigförklarade rättsakten från rättsordningen (domstolens dom av den 26 april 1988 i de förenade målen 97/86, 99/86, 193/86 och 215/86, Asteris m.fl. mot kommissionen, REG 1988, s. 2181, punkt 30, generaladvokaten Légers förslag till avgörande inför domstolens dom av den 6 juni 1996 i mål C-127/94, Ecroyd, REG 1996, s. I-2731 och s. I-2735, punkt 74, och förstainstansrättens dom av den 10 oktober 2001 i mål T-171/99, Corus UK mot kommissionen, REG 2001, s. II-2967, punkt 50), enligt artikel 233 EG är skyldig att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att undanröja effekterna av de konstaterade rättsstridigheterna. Om en rättsakt redan har verkställts kan detta innebära att den situation som sökanden befann sig i innan rättsakten antogs skall återställas (domstolens dom av den 31 mars 1971 i mål 22/70, kommissionen mot rådet, REG 1971, s. 263, punkt 60, svensk specialutgåva, volym 1, s. 551, av den 6 mars 1979 i mål 92/78, Simmenthal mot kommissionen, REG 1979, s. 777, punkt 32, och av den 17 februari 1987 i mål 21/86, Samara mot kommissionen, REG 1987, s. 795, punkt 7, samt förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i de förenade målen T-480/93 och T-483/93, Antillean Rice Mills m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2305, punkterna 59 och 60, och domen i det ovannämnda målet Corus UK mot kommissionen, punkt 50).

223 Bland de viktigaste av de åtgärder som enligt artikel 233 EG skall vidtas när dom meddelas om upphävande eller nedsättning av ett bötesbelopp som ålagts ett företag för en överträdelse av konkurrensreglerna i fördraget återfinns således kommissionens skyldighet att återbetala hela eller en del av det bötesbelopp som det

ifrågavarande företaget erlagt, eftersom detta belopp till följd av beslutet om upphävande måste anses ha erlagts felaktigt. Denna skyldighet avser inte endast det kapitalbelopp som erlagts felaktigt, utan även upplupen ränta (domen i det ovan i punkt 222 nämnda målet Corus UK mot kommissionen, punkterna 52 och 53).

224 I förevarande fall kan det inte antas att kommissionen inte kommer att fullgöra de skyldigheter som följer av denna dom jämförd med artikel 233 EG.

225 Härav följer att anledning saknas att pröva det aktuella yrkandet i samband med förevarande förfarande.

226 Det skall också konstateras att det av samma skäl saknas anledning att pröva Corus yrkande att förstainstansrätten skall förordna om alla åtgärder som är nödvändiga för att verkställa förevarande dom.

Rättegångskostnader

227 Enligt artikel 87.3 i förstainstansrättens rättegångsregler kan förstainstansrätten besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin rättegångskostnad om parterna ömsom vinner och förlorar på en eller flera punkter. I förevarande mål har vardera parten förlorat på en eller flera punkter. Mot denna bakgrund skall vardera parten bära sin rättegångskostnad.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

följande dom:

1) **Artikel 1.2 i kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 EG (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) ogiltigförklaras till den del det där slås fast att sökanden gjort sig skyldig till den överträdelse som anges i denna bestämmelse före den 1 januari 1991.**

2) **Det bötesbelopp som åläggs sökanden enligt artikel 4 i beslut 2003/382 fastställs till 11 700 000 euro.**

3) **Talan ogillas i övrigt.**

4) **Vardera parten skall bära sin rättegångskostnad.**

Forwood Pirrung Meij

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 8 juli 2004.

H. Jung J. Pirrung

Justitiesekreterare Ordförande

Innehållsförteckning

Bakgrund och förfarande ..... II - 2332

Förfarandet vid förstainstansrätten ..... II - 2333

Parternas yrkanden ..... II - 2333

Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ..... II - 2335

Huruvida den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet II - 2335

Parternas argument ..... II - 2335

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2344

Huruvida rätten till försvar åsidosatts på grund av bristande överensstämmelse mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet med avseende på bedömningen av den åberopade bevisningen i syfte att fastställa att den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ..... II - 2352

Parternas argument ..... II - 2352

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2353

Yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet ..... II - 2355

Huruvida det förhållandet att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte förelegat inverkar på konstaterandet av huruvida den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 1 i detta beslut ..... II - 2355

Parternas argument ..... II - 2355

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2356

Huruvida varaktigheten av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet bedömts felaktigt ..... II - 2358

Parternas argument ..... II - 2358

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2359

Yrkandet om ogiltigförklaring av böterna ..... II - 2363

Parternas argument ..... II - 2363

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2367

Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet ..... II - 2371

Grunden avseende oriktig bedömning av överträdelsens svårighetsgrad ..... II - 2371

Parternas argument ..... II - 2371

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2373

Huruvida principen om skydd för berättigade förväntningar har åsidosatts ..... II - 2378

Parternas argument ..... II - 2378

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2381

Huruvida principen om likabehandling åsidosatts ..... II - 2383

Parternas argument ..... II - 2383

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 2386

Beräkningen av bötesbeloppet ..... II - 2389

Yrkandet att kommissionen skall åläggas att återbetala bötesbeloppet, eller i andra hand det belopp bötesbeloppet nedsatts med, jämte ränta ..... II - 2390

Rättegångskostnader ..... II - 2391